Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ оқшоми

Ўзбекистон Компартияси Тошкент шаҳар комитети ва халқ депутатлари шаҳар Советининг органи

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган.

№ 193 (7. 282) 1990 йил 25 август, шанба

Баҳоси 3 тийин.

⊙ КАСАНАЧИЛАР. «Шарқ гули» бадиий буюмлар фабрикасининг дўппидўзлари Санобар Воҳидова қизи Салима билан.

Т. Каримов сурати.

Бугунги сонда:

ҲОФИЗ КЎҲАКИЙ — ТОШКЕНТ ФАХРИ

Дарҳақиқат, Ҳофиз Кўҳакий XVI асрда Тошкент шаҳридаги энг ҳурматли шахслардан бири бўлиб, эски шаҳарнинг кўркам меъморий ансамбли, кейинчалик Тошкентнинг катта маҳаллаларидан бири унинг номи билан юритилган. Ҳар томонлама олиб борилган илмий изланишлардан шу нарса маълум бўлдики, ансамбль Ҳофиз Кўҳакий томонидан унинг маблағига ва раҳбарлигида бунёд этилган... Ҳофиз Кўҳакий кўп йиллар давомида шу ансамбль (масжид, мадраса) ва талабаларга илм берди...

⊙ 2-саҳифада.

БЎЯЛГАН СУВНИНГ АЖОЙИБ ХОСИЯТЛАРИ

1632 йили рус элчиси Стариков мўғул хонлигидан Москва давлати бошлиғига — Михаил Фёдорович Московскийга 4 пуд (64 килограмм) чой олиб келади. Элчи аввалига бу совғани олишни хоҳламайди, бунинг ўрнига қимматбаҳо мўйна ёки тош беринг деб мўғул хонлигидан илтимос қилади, аммо хон ўз гапида туриб олиб чой жўнатади. Шундай қилиб чой Россияга 1638 йили биринчи марта келтирилади...

⊙ 3-саҳифада.

ҲАФТАЛИК КЎРСАТУВЛАР

Кино тарихи барчани қизиқтирса керак. Бу ҳақда филология фанлари доктори Ҳамидулла Акбаров ҳикоя қилади. «Оламга саёҳат» кўрсатувида Сиз томошабинлар қизиқарли кашфиётлардан хабардор бўлиб, турли ўлкаларга саёҳат қиласиз. Киночилар уйининг сўлим ёзги қаҳвахонасида кинонинг ҳозирги муаммолари, истиқболи ҳақида суҳбат бўлади. Ниҳоят дастур сўнггида «Тоҳир ва Зуҳра» фильмини томоша қиласиз.
Бу ҳафталик кўрсатувлардан бир шингилидир, холос...

⊙4-саҳифада.

Иқтисодий ислоҳот қирралари

БОЗОР ҲАММА НАРСАНИ ЖОЙ-ЖОЙИГА ҚЎЯДИ

Иқтисодиёт сиёсатдан четда бўлиши мумкин эмас. Буни биз айниқса ҳозир, мамлакатимиз бозор йўлига ўтаётган пайтда аниқ-равшан тушуниб турибмиз. Бу жуда жиддий мушоҳада талаб этадиган масъулиятли қадам бўлиб, энди орқага қайтиш учун йўл йўқ.

Бозор тангликдан қутилишга ёрдам берадими, партия ана шу мураккаб жараёнга бошчилик қила оладими, унда ва Иттифоқ ҳукуматида иқтисодиётни соғломлаштиришнинг аниқ дастури борми, каби саволлар одамларни тўлқинлантирмоқда.

ЎзТАГ мухбири М. Ким ва Тошкент тўқимачилик комбинатининг бош директори, Ўзбекистон ССР халқ депутати, КПСС XXVIII съездининг делегати Б. Эргашев билан шу ҳақда суҳбатлашди.

— Ботир Қодирович, КПССнинг ўтган съезди ҳаётий муҳим масалалар муҳокама қилинган анжуман сифатида тарихга киради. Бундай масалалар орасида Коммунистик партия ўзининг жамиятдаги раҳбарлик мавқеини сақлаб қолишга қодирми, деган асосий масала ҳам бор.

— Мен съезд партия учун одатдан ташқари қийин ҳамда машаққатли даврда ўтишини яхши тушунардим. Унда турли оқимлар пайдо бўлади, деб ўйлардим. Шундай бўлсада, съездимиз ўзининг асосий вазифасини бажарди — партия бирлигини сақлаб қолди. Бинобарин, уни тайёрлаш ва ўтказишда камчиликлар кўп бўлди. Жумладан, кун тартиби, иш тартибини аниқлашга, Марказий Комитет Сиёсий бюроси аъзоларининг ҳисоботларини эшитишга жуда кўп вақт сарфланди. Шу боисдан мамлакатдаги ижтимоий-сиёсий вазиятни, қайта қуриш жараёнидаги нохуш ҳодисаларнинг сабабларини батафсил таҳлил этиш учун шу қадар қимматли вақт етишмай қолди. Мафкуравий, миллатлараро муносабатлар концепциялари ҳаммамиз кутганимиздек аниқ-равшан белгилаб берилмади.

— Сиз Горбачев учун овоз бердингиз. Сизнинг фикрингизча, бу КПСС Марказий Комитети Бош котиби лавозимига бирдан-бир муносиб номзодми?

— Ҳа, мен М. С. Горбачев учун овоз бердим. Бунда ҳозирги, фавқулодда мураккаб даврда мамлакатимиз Президентини бутун партия жони дили билан қувватлаши зарурлигига асосландим. Мамлакатимиздаги аҳвол шу қадар инқирозга учраганки, ҳозир партия ва мамлакатга инқилобий қайта қуришни бошлаган киши раҳбарлик қилиши ҳаётий муҳимдир. Сиёсий бюрога янги партия раҳбарлари сайланди. Улар орасидан Каримов, Назарбоев, Буряков, Бакатинни алоҳида таъкидлашни хоҳлардим. Уларнинг нутқларида коммунистларнинг тутган сиёсий йўллари равшан баён этилди, бу нутқларда ленинча партияни тиклаш борасидаги соғлом ғояларни уқиб олиш мумкин.

— Бирлашма бош корхонасининг партия ташкилоти пойтахтимизнинг Фрунзе районидаги энг кўп сонли ташкилот ҳисобланади. Унинг сафларида 1,5 мингга яқин коммунист бор. Улар сизнинг Москвага сафарингиз олдидан қандай талаб-истаклар билдиришган эди? Бу талаб-истакларни қисман бўлса ҳам бажара олдингизми?

— Одамларни, биринчи навбатда, КПСС Уставини ўзгартириш, бошланғич партия ташкилотларининг мустақиллиги, уларнинг янгича шароитда партия идоралари, хўжалик раҳбарлари билан муносабатлари сингари масалалар қизиқтирарди. Буларнинг ҳаммаси съездда қизғин муҳокама қилинди. Шундай қилиб, корхона коммунистлари кўп масалалар юзасидан батафсил жавоблар олишди.

Мен СССР Министрлар Кенгашининг Раиси Н. И. Рижковнинг қабулида бўлдим ва у бирлашмани реконструкциялашни тезлаштириш, чет эллардан зарур ускуналарни сотиб олиш масалаларида ёрдам беришга ваъда қилди. Шундай қилиб, хўжалик масалалари ҳам эътибордан четда қолмади.

— Ботир Қодирович, Тошкент тўқимачилари комбинатда бўлган туб ўзгаришларни сиз билан боғлашмоқда. Маош кўпайди, ижтимоий масалалар ҳал этила бошлади. Энг муҳими — корхона жумҳуриятда биринчилардан бўлиб, ўз министрлиги билан ижара муносабатига ўтди. Моҳиятан ўн йиллар мобайнида юзага келган муносабатларда қандайдир инқилоб рўй берди. Сизни бундай дастурни қабул қилишга нималар туртки берди? Чунки бу ерда таваккалчилик ҳам бор. Ҳеч ким ўз қўлидаги ҳокимият билан осонгина хайрлашмайди...

— Биз оёққа қаттиқ туриб олдик, дейишимизга ҳали вақт эрта. Ҳа, кўпгина муаммоли масалаларни ҳал этишга муваффақ бўлдик: реконструкция ишлари бошлаб юборилди, корхоналаримизни техникавий жиҳатдан жадал суръатларда қайта жиҳозлаяпмиз. Маиший хоналаримизда ҳам тартиб ўрнатдик. Музлаткич станцияси ишга туширилиш арафасида турибди, У фабрикаларимизда нормал ҳарорат яратиб беради. Буларнинг ҳаммаси юқори сифатли, жаҳон андозаларига мос келадиган маҳсулот чиқаришимиз учун яхши истиқболлар очади.

— Тошкент тўқимачилик комбинати ижара муносабатларига ўтганига ярим йил бўлди. Бу тажриба ўзини оқладими?

— Вақт бошқарувнинг турли шакллари ва усулларидан фойдаланиш газмолларнинг хилларини янгилашга ҳамда 11 та ўрнига 20 хил газлама ишлаб чиқаришга имкон берганлигини кўрсатди. Ташқи бозорда қарийб 400 минг сўм валюта ҳисобида маҳсулот сотдик. Бу пуллардан хорижий мамлакатлардан энг янги замонавий техникани сотиб олишда фойдаландик. Айни вақтда ишчиларнинг маоши ўрта ҳисобда 14,5 фоиз ортди.

Меҳнатга ҳақ тўлаш масаласи ҳал этилди, юқори ташкилотларга қанча пул ўтказилиши аниқланди. Хўжалик ҳисобининг биринчи ва иккинчи андозасида ишлаган вақтимизда у бизга мавҳум туюлганди. Энди эса қолдиқ даромадга асосан иш ҳақи тўланаяпти. Бу кўрсаткичларга жуда тез таъсир қилди. Пардозлаш фабрикасида меҳнат унумдорлиги икки фоиз, йигирув-тўқув фабрикасида 14 фоиз ва ип йигириш фабрикасида 11 фоиз кўтарилди. Кўриб турибсизки, имкониятларимиз бор ва улар анчагина.

— Сиз бозордан қўрқмайсизми?

— Қўрқадиган еримиз йўқ. Комбинат тармоқда биринчи бўлиб ўз министрлиги билан ижара муносабатларига ўтди. Биз жуда машаққатли йўл босиб, шу кунларга етиб келдик. Одамлар руҳий жиҳатдан ана шу тажрибани ўтказишга тайёр эканликларига ишонч пайдо бўлганидан сўнггина шартномани имзоладик. Сиз бир нарсани тушунинг, энг муҳими шундаки, сенинг ҳар бир қадамингни одамлар ғазаб билан кутиб олмасинлар, балки бор имкониятлари билан қўллаб-қувватласинлар. Тўқимачилар бизни қўллаб-қувватлашди. Моддий база, ишлаб чиқариш масалалари эса — буларнинг ҳаммаси иккинчи даражали ишлардир. Ўн бир минг кишидан кўпроқ жамоанинг қўллаб-қувватлашига эришиб, у ана шу ишни тушунганлигига ишонч ҳосил қилгач, тоғларни ҳам ағдариш мумкин.

Шинам уйнинг калитлари

● **АКМАЛ Икромов районининг «Чилонзор-31» мавзесида куни кеча бир йўла иккита янги уй фойдаланишга тахт қилиб қўйилди.** Бу билан уй-жой олишга турган оилаларнинг сони яна 216 тага камайди. Яқин кунлар ичида 2-уйсозлик комбинати барпо этаётган ана шу кенжа мавзеда ҳамшаҳарларимизга яна 3 та 9 қаватли турар жой биносининг калитлари топширилади. Бунёдкорлик ишларини мазкур комбинатга қарашли 4 ва 60-қурилиш-монтаж бошқармалари бажараяпти.

Раққоса сиймоси

● **ЎЗБЕК миллий рақс санъати ўзининг бой тарихига эга.** Маҳорат билан ижро этиб келинаётган бу хил ўйинларни монументаль санъат асарларида гавдалантириш борасида ҳайкалтарошларимиз завқ-шавқ билан ижод қилмоқдалар.

Тошкент театр ва рассомлик санъати институтини яқинда тугатган иқтидорли ёш ҳайкалтарош Ў. Уратов ҳам навбатдаги ижодий ишини раққоса маҳоратига бағишлади. Унда миллий либосга ўралган ўзбек раққосасининг ёрқин сиймоси акс эттирилиб, у ўзига хос нафис монументаль асар бўлиб чиққан.

Шуни қувонч билан айтиб ўтиш керакки, «Мелодия» деб ном олган бу асар яқинда Бухорода ўтказилган ҳайкалтарошларнинг Халқаро симпозиумига тақдим этилди. Танловдан ташқари намойиш қилинган ушбу ҳайкал кўпчилик эътиборини ўзига тортди.

• Янгиликлар • Воқеалар • Хушхабарлар

Долзарб вазифа

ЯККА ТАРТИБДА ҚУРИЛАЁТГАН УЙ-ЖОЙ ДАҲАЛАРИНИ ЭНЕРГИЯ БИЛАН ТАЪМИНЛАШНИ ЖАДАЛЛАШТИРИШ ТЎҒРИСИДА

● **Жумҳуриятимизда кейинги вақтда якка тартибда уй-жойлар қурилиши ҳажми анча кўпайди. Маълумки, жумҳурият фармойиш берувчи идоралари аҳолини озиқ-овқат маҳсулотлари ҳамда уй-жой билан таъминлашнинг анча ўткир масалаларини ҳал этиш мақсадида ўзлаштириш ва якка тартибда уй-жой қуриш учун ер ажратиб бериш тўғрисида қарор қабул қилган эдилар.**

1989 йилдан бери ўтган қисқа вақт ичида 1,7 миллиондан кўпроқ ер участкаси ажратиб берилди. Ҳар йили тахминан 400 мингтага яқин уй-жой бинолари фойдаланишга топширилади. Бундай шароитда ишга туширилаётган уй-жойларни инженерлик шохобчалари билан таъминлаш масаласи, жумладан, электрлаштириш масаласи ниҳоятда ўткир бўлиб қолди.

Ўзбекистон ССР Министрлар Кенгашида бўлган махсус муҳокамада фойдаланишга топширилаётган уй-жойларни электр қуввати билан таъминлаш аҳоли учун катта аҳамиятга эга эканлиги эътиборга олинди. Электр линиялари ва кичик станцияларни лойиҳалаш ҳамда уларни қуриш тартиби белгилаб олинди. «Сельэнергопроект»нинг Ўрта Осиё бўлими ҳамда унинг вилоят бўлинмалари зиммасига бош лойиҳачи вазифаси юклатилди.

«Узбекэнерго» ишлаб чиқариш бирлашмаси 1991 йилдан шаҳар посёлкалари ҳамда қишлоқ жойларда электр шохобчалари, кичик станциялар ва бошқа энергетика иншоотларини лойиҳалаштириш ҳамда уларни қуриш бўйича бош буюртмачи қилиб белгиланди. Қорақалпоғистон АССР Министрлар Кенгаши, вилоят ижроия комитетлари, Тошкент шаҳар ижроия комитети лойиҳа ва қурилиш ишлари ҳажмини ҳамда уларни бажариш муддатларини ҳисобга олиб, ана шу ишларни бажариш учун буюртмалар берадилар. «Узсельэлектрострой» трестлари маҳаллий Советлар билан бевосита шартномалар асосида 1990 йилда якка тартибда қурилган уй-жойларни электрлаштириш билан шуғулланадилар. Ана шу ишларни бажараётган «Ўзбекэнерго» ишлаб чиқариш бирлашмасининг ихтисослашган қурилиш-монтаж ташкилотлари қувватларини ошириш назарда тутилади. Ўзбекистон ССР Давлат план комитети билан Ўзбекистон ССР Давлат моддий-техника таъминоти комитетита тегишли номенклатура асосида «Ўзбекэнерго» ишлаб чиқариш бирлашмасига лойиҳа ҳужжатларига биноан моддий-техника ресурслари ажратиш топширилди.

Ўзбекистон ССР Министрлар Кенгаши Ўзбекистон ССР Савдо министрлиги, Ўзбекбирлашув зиммасига Қорақалпоғистон АССР Министрлар Кенгаши, вилоят ижроия комитетлари ҳамда Тошкент шаҳар ижроия комитети билан биргаликда якка тартибда қурилган уй-жойларни электрлаштириш учун зарур электр техника буюмлари ва бошқа молларни қўшимча равишда сотишни ташкил этишни юклади.

ФОЙДАЛИ МУЛОҚОТ

⊙ **АБДУЛЛА Набиев маҳалласининг чойхонасида ўтказилган давра суҳбатида С. Раҳимов районининг раҳбарлари, 56 та маҳалла вакиллари ва фаол хотин-қизлар иштирок этишди.** Мулоқотда КПСС XXVIII съезди делегати, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг аъзоси, «Совет Ўзбекистони» рўзномасининг муҳаррири Р. Раҳмонов съезддан олган таассуротлари ва жумҳуриятимиздаги айрим муаммолар ҳақида гапирди. Район партия комитетининг котиби Н. Иброҳимова эса ёшлар тарбияси, ўсмирлар ўртасида рўй бераётган жиноятчиликнинг олдини олиш борасида олиб борилаётган ишлар юзасидан ўз фикр-мулоҳазаларини билдирди.

Давра суҳбатида маҳалла қўмиталарининг Низоми лойиҳаси ҳам муҳокама этилди. Тошкент шаҳар маҳаллалар ишини мувофиқлаштириш кенгашининг раиси Қ. Фозилхўжаев шу ҳақда маъруза қилди.

Ишчанлик руҳида ўтган учрашувда район партия комитетининг биринчи котиби Б. С. Камолов сўзга чиқди.

Кўп ўрин эгалламайди

● **СЕРГЕЛИДАГИ ёғоч жиҳозлари ишлаб чиқариш бирлашмаси жамоаси маҳсулотларига янгилик белгиси берилди.** Корхона ихтирочилари бу туркум совутиш қурилмаси учун махсус тагликдан соат ва махсус жиҳозланган осма шкаф яратдилар.

Мазкур ёғоч жиҳозларининг ташқи кўриниши ҳам харидорларга маъқул бўлиб, кўп ўрин эгалламайди.

Келажак авлодга ғамхўрлик

⊙ **«МАРКАЗ — 5» даҳасида жойлашган 29-болалар уйида йил сайин шарт-шароитлар яхшиланиб бораяпти.**

— Ота-онанинг меҳрини мустасно қилганда ҳукуматимиз келажак авлод учун ҳамма шароитни яратиб бермоқда. Ҳатто айрим оилаларда ўқиш, дам олиш, ҳунар ўрганиш учун бунчалик шароит бўлмаса керак, — дейди болалар уйи директори Султон Абдуллаев.

Ҳа, биргина шу йилнинг ўзида болалар уйини ободонлаштириш, таъмирлаш, Оқтошдаги пионерлар лагерини янада кўркам этиш учун 264 минг сўм маблағ сарфланди.

Бу қутлуғ даргоҳга шаҳар халқ таълими Бош бошқармасидан, оталик ташкилотларидан — Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартияси 50 йиллиги номли тикув ишлаб чиқариш бирлашмаси, Ўзбекистон ССР Автомобиль йўллари вазирлиги ва бошқа ташкилотлар саховатлилик билан маблағ ажратмоқдалар.

ҲАЙРИЯ МАБЛАҒЛАРИДАН

⊙ **ЭКОЛОГИК билим мактаб таълимида етакчи ўринлардан бирини эгалламоқда.** Шу сабабга кўра ўқувчи ёшларни экологик билим билан кенг қуроллантириш халқ таълимининг муҳим вазифасига айланиб қолди.

Тошкент шаҳар халқ таълими Бош бошқармаси йўли билан махсус лицейни очишга киришилганлигини айтиб ўтиш керак. Пойтахтимиздаги 47-ўрта мактаб базасида ташкил этилаётган бу экология билим даргоҳини бунёд этишга қатор илмий муассаса, театр-студия, ёшлар ижодий жамоалари яқиндан туриб бош қўшмоқдалар.

Иттифоқимизда биринчилардан бўлиб барпо этилаётган мазкур лицей учун маблағ тўплаш ҳаракатида СССР Фанлар академияси илмий-техника фаолияти Марказининг Ўзбекистон филиали ҳам якдиллик билан қўшилди. Маблағ тўплаш мақсадида яқинда ўтказилган хайрия экологик марафонида мазкур филиал билан бирга Тошкент вилояти комсомол қўмитаси, шаҳар ёш туристлар станцияси ва бошқа муассасалар фаол иштирок этдилар.

Маблағ тўплашда Ҳамза номидаги музика-эстрада цирк билим юртлари, Ўзбекистон Давлат симфоник оркестри каби қатор санъат масканлари ҳам ҳиммат кўрсатмоқдалар. Бу беминнат ёрдам маблағи эса экологик лицей ўқув-моддий базасини мустаҳкамлаш, унинг фаолиятини ҳар томонлама ривожлантириш учун сарфланади.

Тошкентда махсус мактабнинг ташкил этилиши экологик билимлар асосини бунёд қилиш учун пухта заминни ҳозирлайди. Экологик вазифаларни ҳал этиш ўқувчиларнинг компьютер саводхонлигини ошириб боришга кенг йўл очади. Бу каби изланишлар туфайли экологик ўқув дастурини яратиш имконини беради.

Хайрия экологик марафонни яна давом эттиришга қарор қилинди. Унда талайгина ижодий уюшмалар қатнашиб хайрия маблағларини тўплашга ўз ҳиссаларини қўшадилар.

ДАМ ОЛИШ КУНИМИЗ МАРОҚЛИ ЎТАЯПТИ

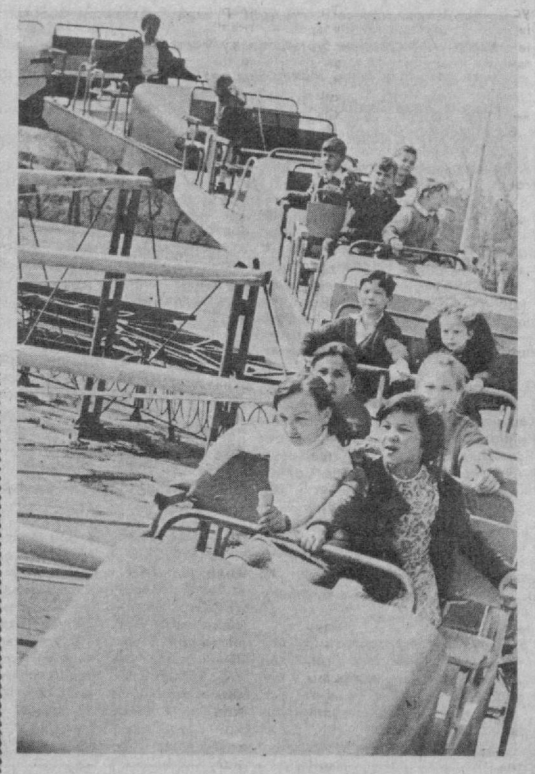

Ҳ. Шодиев ва А. Жданов суратлари.

⊙ Янгиликлар билан «Тошкент оқшоми» ва ЎзТАГ мухбирлари таништиришди.

Аждодларга авлодлар таъзими

Ҳофиз Кўҳакий— Тошкент фахри

ЗАҲИРИДДИН БОБУР БИЛАН УЧРАШГАН, УЛУҒБЕКНИНГ ШОГИРДИ АЛИ ҚУШЧИНИНГ НЕВАРАСИ БЎЛМИШ АЛЛОМАНИНГ ҲАЁТИ ВА ИЖОДИДАН ХАБАРДОРМИСИЗ?

Қололмас жаҳон ичра мангу, киши
Фақат қолгуси яхши ному иши.
Тирик улки ундан кейин қолса жой,
Ҳовуз, кўли кўприк-ла, карвон сарой.

САЪДИЙ.

ЗУККО меъморларимиз томонидан яратилиб, чинакам архитектура ёдгорлиги сифатида асримизга қадар сақланиб қолган Кўкалдош, Бароқхон, Абулқосим мадрасалари ва бошқа шу каби қатор иншоотлар Тошкентнинг меъморий-тарихий ва шаҳарсозлик ҳуснига ҳусн қўшиб турибди. Неча бор тарихий воқеалар шоҳиди бўлиш бу улуғвор ва маҳобатли ёдгорликлар халқимиз маданий-маънавий ва меъморий бойлиги, фахри ва ғururидир. Шаҳримизнинг турли ерларида сақланиб, қад кўтариб турган ана шу ёдгорликларнинг ҳар бири ўз тарихига, ўз қисматига эгадир.

Кейинги йилларда Ўзбекистон таъмир институтининг бир гуруҳ меъморлари томонидан қўҳна кентимизнинг қадимий шаҳристон қисмини ва унинг теварак-атрофини синчиклаб ўрганиш вақтида паст-баланд бинолар орасида қолиб кетиб, қисман ўзининг ташқи архитектура кўринишини йўқотган ва ўтган асрларда қурилган кўплаб обидалар топилди. Бу топилган ёдгорликлар шу кунларда таъмирлаш институти меъморлари томонидан ҳисобга олиниб, улар ҳар томонлама илмий асосда чуқур ўрганилиб, ўлчаш (обмер) ишлари олиб борилияпти.

Шулардан бири Сағбон кўчаси (60-уй)да жойлашган Ҳофиз Кўҳакий (Тошкандий) номи билан юритилувчи XVI асрга оид меъморий ансамбль-ёдгорликлар туркум биноси эканлиги аниқланди. Ўз даврида меъморчилик гўзаллигини намойиш этиб келган бу ноёб архитектура обидаси йиллар зарбаси, кучли ер қимирлашлар, ўзаро феодал урушлар, кўп йиллар давомида турар жой, корхона, омборхона ва бошқа мақсадларда фойдаланишлар, анча давр қаровсиз бўш ётиши ва бошқа сабабларга кўра бизнинг замонамизга ярми вайрона ҳолатда етиб келган, ҳатто кейинги йилларда эса бу ёдгорлик кўпчилик ёдидан чиқаёзди ҳам.

Тарихий, ҳужжатгоҳ материаллар, эски қўлёзмалар ҳамда шу ерлик нуроний қарияларнинг гувоҳлик беришича, қадимда бу меъморий ансамбль салобатли ва жозибадор иншоотлар туркумидан иборат илм даргоҳи бўлган. Ёдгорлик асосан тўғри тўрт бурчак шаклида бир қаватли қилиб қурилган бўлиб, унга олди томони нафис пештоқли қилиб ишланган қуббали, кўркам дарвозахона орқали кирилган. Кенг ҳовли ўртасида булоқли сўлим ҳовузнинг тўрт томонида салобат билан қад кўтарган чинорлар теварак-атрофга соя-салқин бериб турган.

Ансамблнинг ғарбий қисмида кўкка тантанавор бўй чўзган юқори қисми мезанали баланд минора, ундан бироз нарида эса кўп устунли, шифти ўзбек меъморчилигига хос бўлган нақшинкор ёзги масжид, кўп гумбазли хонақоҳ (қишқи масжид) ҳамда талабалар таҳсил кўриб, истиқомат қилиши учун томи равоқли қилиб ишланган қатор ҳужралар бўлган.

Ўрта асрда яшаб, яратган ўлмас асарлари шу кунларга қадар ўз қийматини йўқотмай жаҳон фани ва маданиятига муносиб ҳисса қўшган талайгина туронлик олимлар ҳаёти ва сермазмун ижоди ҳозирга қадар олимларимиз томонидан ғоятда кам ўрганилганлиги сабабли улар жумҳуриятимиз ва кенг китобхонлар оммасига яхши таниш эмаслар. Мана шундай улуғ сиймолардан бири тошкентлик буюк олим Ҳофиз Кўйкийдир. Тошкентлик алломанинг номи ўз даврида Шарқу Ғарбда кенг танилган. Айниқса, араб олимларида унинг асарларига қизиқиш зўр бўлган ва улар ҳанузгача ўрганиб келинмоқда. Маълумки, XVI асрда Тошкентда яшаб ижод этган Ҳофиз Кўҳакий машҳур ўзбек олими Улуғбекнинг шогирди бўлмиш Али Қушчи (тўлиқ исми Алоиддин Али ибн Муҳаммад Самадқандий)нинг набираси бўлиб, у паркентлик мавлоно Камолиддиннинг ўғлидир. Унинг асл исми Султон Муҳаммад, ҳозир эса халқ орасида Ҳофиз Кўйкий номи билан машҳур.

Тошкент шаҳар, Собир Раҳимов районининг ҳозирги Коммуна кўчасидаги маҳалла қадимдан улуғ олим Ҳофиз Кўйкий (Кўҳакий) номи билан аталиб келинади. Шу ерлик билимдон нуроний қарияларнинг айтишларига қараганда Ҳофиз Кўйкий(Тошкандий) 1491 йили туғилган, тахминан 90 йил умр кўрган. Олим Паркентдан Тошкентга кўчиб келиб, маҳаллий аҳоли болаларига илм даргоҳи бўлмиш — шаҳримиз мадрасаларида узоқ вақт дарс беради. Юқорида зикр қилинган «Кўҳакий» тахаллусини Ҳофиз ўзининг туғилиб ўсган Паркентнинг Кўҳок қишлоғига нисбатан қўллаган бўлиши мумкин.

Ҳинд тарихчиси Абдуқодир Мулукшоҳ Бадавонийнинг ёзишича, Ҳофиз Кўҳакий мавлоно Асомиддиннинг шогирди бўлиб, Ҳофиз Тошкандий номи билан танилган.

«Бобурнома»да келтирилишича, Ҳофиз Кўҳакий бир гуруҳ тошкентлик олимлар қатори 1528 йилда Ҳиндистонга — Заҳириддин Муҳаммад Бобур ҳузурига боради. Бу ҳақда «Бобурнома»да шундай келтирилади: «Шанба куни ойнинг олтисида тўй бўлди... Ўзбек элчилари... бу тўйда бор эдилар... Сўл қўлда ҳам ушбу дастур билан ўзбек элчилари ўлтуруб, беклардан Абдуллоққа фармон бўлдиким, булар билан ўлтурғой...

Улуғ ош тортилғонидан кейин... Хожа Мир Султонға ва ўғлонлариға ва Ҳофиз Тошкандий ва мулла Фаррух бошлиқ Хожанинг мулозимлариға ва ўзга элчиларга ҳам олтундин, кумушдин таркаш била инъомлар бўлди».

Иккинчи бор Ҳиндистонга орадан 41 йил ўтгач, яъни 1569 йили бориб, Акбаршоҳ томонидан иззат-икром билан кутиб олинганлиги, билимдонлиги ҳамда олимлиги учун туҳфалар олганлиги ҳақида Бадавоний ўзининг «Мунтаҳаб ат-таворих» номли тарихий асарида ёзади. Бир оз вақт тургач, Ҳофиз Кўҳакий Ҳиндистондан Маккага боради ва у ердан эса Туркияга сафар қилади. Ҳинд диёри каби у ерда ҳам иззат-икром билан кутиб олинади. Кейинчалик Афғонистон, Ироқ, Миср, Эрон, Сурия ва бошқа мамлакатларга саёҳат қилади. Булардан ташқари Ҳофиз Ҳиндистонда икки бор бўлганлиги ҳақида «Сижил Усмоний» номли тўрт жилддан иборат китобда ҳам келтирилади.

Мовароуннаҳрда яшаган таниқли олимлар ҳам ўз асарларида Ҳофиз Кўҳакий номини ҳурмат билан тилга олиб, унинг билимдонлигига қойил қолиб, тасаннолар айтадилар. XIX асрда яшаган тошкентлик тарихчи Муҳаммад Солиҳ Қорахўжа ўғли ўзининг «Тарихи жадидаи Тошканд» асарида Ҳофиз Кўҳакий ҳақида қуйидаги қимматли маълумотларни беради: «Тошкент диёридаги Ҳофиз Кўҳакий маҳалласидан мавлоно Кўҳакий ақлий ва нақлий илмларда зўр олим бўлган. Жомий Ҳиротийнинг араб тили грамматикасига оид «Шарҳи мулла» асарига ҳошия ёзган. Баҳс ва жадал илмининг қоидаларини аъло даражага етказгандир. Ҳофиз Кўҳакий Тошкент аҳолиси ва олимларининг ифтихори бўлиб, Дашти қипчоқ, Фарғона Мовароуннаҳр, Бухоро, Эрон ва Хуросонда кенг шуҳрат қозонган олимдир».

Ҳофиз Кўҳакий таржимонлик билан ҳам кенг танилган олимдир, чунончи, у X асрда яшаб ўтган Муҳаммад Ибн Аднонинг икки томлик «Тарихи Туркистон» номли асарини форс тилидан эски ўзбек тилига таржима қилган ва уни кўп йиллик сафар таассуротлари, тўплаган қимматли илмий материалларидан кенг фойдаланган ҳолда кенгайтириб ҳамда унга баъзи маълумотлардан қўшиб, асарни «Тарихий Хитой ва аҳволи Мулкҳо» номи билан атаган.

Дарҳақиқат, Ҳофиз Кўҳакий XVI асрда Тошкент шаҳридаги энг ҳурматли шахслардан бири бўлиб, эски шаҳарнинг кўркам меъморий ансамбли, кейинчалик Тошкентнинг катта маҳаллаларидан бири унинг номи билан юритилган. Ҳар томонлама олиб борилган илмий изланишлардан шу нарса маълум бўлдики, ансамбль Ҳофиз Кўҳакий томонидан унинг маблағига ва раҳбарлигида бунёд этилган. Ёдгорликнинг меъморий ечими, ташқи кўриниши ва унда ишлатилган турли хил қурилиш материаллари ҳам обида XVI аср, Ҳофиз Кўҳакий даврида қурилганлигидан гувоҳлик беради. Ҳофиз Кўҳакий кўп йиллар давомида ана шу ансамбль (масжид, мадраса)да талабаларга илм берди. У ҳижрий 992 (милодий 1584) йили оламдан ўтади, Қаффол Шоший мақбарасига кираверишсупасининг ўнг томонига дафн этилган.

Шу кунларда Ҳофиз Кўҳакий меъморчилик ансамбли иншоотига мебель магазинининг омбори жойлашган.

Ўрта асрнинг кўзга кўринган буюк ўзбек олими ва шоири Ҳофиз Кўҳакий таваллудининг 450 йиллиги (1994 йил) арафасида унинг хотирасини абадийлаштириш мақсадида қуйидаги бир неча таклифларни айтиб ўтмоқчимиз:

— Ҳофиз Кўҳакий меъморчилик ансамбли биносида жойлашган мебель магазини омборини тезда бошқа ерга кўчириб, у ерда таъмирлаш, тузатиш ишлари амалга оширилиб табаррук жойга айлантирилсин.

— Таъмирлаш ишлари ниҳоясига етгач, бу обида маданий-оқартув муассасасига айлантирилиб, олим хотирасига атаб мармар тоштахта ўрнатилсин. Бу ердан ўтувчи кўча шу улуғ зотнинг номига қўйилсин ҳамда шаҳримиздаги кутубхоналарда, жумҳуриятимиздаги айрим кишилар қўлида сақланиб қолган олим асарларини қидириб топиб, улар мутахассислар томонидан синчиклаб, илмий томондан ўрганилсин. Шунда олим ҳаёти ва фаолиятига оид қимматли маълумотлар йиғилур эди.

Шу кунларда шаҳримиздаги бир қатор лойиҳалаш институтлари Ҳофиз Кўҳакий обидаси жойлашган районни таъмирлаш лойиҳасини ишлаб чиқмоқда. Шу муносабат билан бу институтлар меъморлари Ҳофиз Кўҳакий ёдгорлигини кўп қаватли уйлар орасида эмас, балки тарихий заминга ва маҳаллий аҳолига монанд уй-жойлар орасида сақлаб қолиш масаласини оқилона ҳал этсинлар. Бу ҳамшаҳримиз, шоир ва забардаст олим Ҳофиз Кўҳакий хотирасига нисбатан авлодларнинг энг олий эҳтироми бўлур эди.

Абдужаббор ЯҲЕЕВ,
Ўзбекистон маданий ёдгорликларни таъмирлаш илмий-тадқиқот ва лойиҳалаш институтининг лойиҳалаш бўйича бош меъмори.

● **СУРАТДА: Ҳофиз Кўҳакий маблағи ва раҳбарлигида бунёд этилган ва ҳозирги пайтда Собир Раҳимов районининг Сағбон кўчасидаги меъморий ансамблнинг умумий кўриниши.**

Муаллиф сурати.

ЛИБОС КЎРКИ

ЧИРОЙЛИ ишланган металл тугмача либоснинг кўркидир. Буни тайёрлашда ҳозирда автоматика воситалари ёрдамга келаяпти.

Экспериментал фурнитура-пластмасса заводида техника янгилигига катта эътибор берилмоқда. Бунинг учун замонавий янги ускуна монтаж қилиниб ишга туширилди. Бу янги линияни ГДР мутахассислари тайёрлаган бўлиб, унинг қуввати йилига 50 миллион дона металл тугмача тайёрлашдан иборат.

Дилмурод ОБЛАЕВ.

Анъаналар—халқ мулки

Бешикни ва дунёни тебратадиганлар

Аёл бор — дунё бор, аёл бор — биз бор —
тириклик дарёси билмайди қуриш.
Аёл бор — заминдан одамни зинҳор
супуриб кетолмас офату уруш!

Шоир Сулаймон Раҳмоннинг бу таърифида жуда катта маъно бор. Дарҳақиқат, Инсон дунёга келибдики иссиқ тафтни — меҳрибон Онани кўради. Унинг булоқ суви каби зилол кўнглидан, меҳру мурувватидан бир умр тўйиб қонолмаса керак.

Алла, Сени илк бор қайси бир она айтди экан?!

Сўзларингни ёзган сенинг қайси бир шоир, бастакоринг қайси замона?! Дунёда гўдак туғилган хонадон борки, беихтиёр муқаддас бу сўз садо бўлиб жаранглайди ва бола ҳам, она ҳам, табиатнинг ўзи ҳам осойишта орзулар сукунатига сингийди. Бу улуғ зотга қанчалик таъзим бажо этсак, кам. Унинг ўтмишдаги азоб-уқубатлари, турмушнинг барча оғир ва енгилликлари, фарзанд тарбияси ва ниҳоят бугунги қайта қуриш, ҳамма-ҳаммаси ўз таъсирини ўтказиб келмоқда. Лекин у ҳамиша ана шундай машаққатли сўқмоқлардан юриб кўниккан, ҳаётнинг оғир, салобатли тўқмоқларига чидаб келган.

... Пойтахтнинг энг гавжум жойларидан бири М. Горький номидаги истироҳат боғида ўтган А. Икромов район ижроқўми томонидан ташкил этилган тантана бу сафар ана шу Улуғ зот — АЁЛга бағишланди. Байрамни Абдулла Қаҳҳор номидаги маданият уйининг драма труппаси аёл ўтмишини акс эттирган саҳна асари билан очиб берди. Томошага тўпланганлар кўз ўнгида бир зум бўлса ҳам ўтмишга хаёлан чекиниш, уқубатли турмушни ёд олиш жонланди.

...Яна фарзанд дунёга келди. У ўз тахтиравони — бешикда гувраб-гувраб ётаркан, она сути қувватидан, Алла оҳангининг лаззатидан оромга кетганини билмай қолади. Боққа онажонлари билан бирга келган сингилжонлар «Гавҳар» фольклор этнографик турфасининг раҳбари Ойхон Ёқубовадан чақалоқни қандай қилиб бешикка белаш кераклигини ўргандилар. Ҳа, она бешик тебратганда гўё олам сукутга чўмади, бола роҳат қилади, аъзои тани салоҳият топади. Қадимда бувижонларимиз келинларига, «Ҳай, барака топгур, болангизни бешикка беланг, ўзингиз ҳам, чақалоғингиз ҳам ором олади», деб даъват этишарди. Чиндан ҳам бешик чақалоқ учун оромбахш ўрин бўлган.

Лекин ҳамма болаларга ҳам бешикда ётиш ёки алла тинглаш бирдек насиб этавермас экан. Айрим енгилтак йигит ва қизларнинг ўйламасдан босган қадамлари туфайли қанчадан қанча ёш оилалар ҳазон бўлмоқда, норасида гўдаклар тирик етим қолмоқда. Жумҳурият Соғлиқни сақлаш вазирлиги берган рақамлар ҳеч қайси бир виждонли кишини даҳшатга солмай қўймайди. Ўтган йили шаҳримиздаги 12 та туғруқхонада кўзи ёриган 240 она ўз боласидан воз кечган, 40 га яқин ота-оналар болаларини кўчакўйиларга ташлаб кетишган. Ахлат идишлардан, ариқлардан топилган болаларнинг баъзилари ҳаётдан кўз юмган, баъзиларининг жажжи қалби сўнгги бор ураётган эди.

Жумҳуриятимиздаги болалар уйларида яшаётган 28 мингга яқин болаларнинг 90 фоизи тирик етимлар, яъни ота-она меҳрининг тирик қурбонлари. Улар она алласини эшитмаган, бир умр она кўкси нималигини билмай ўтаётган, оламга зор-интизор, интиқ тикилиб, ота-она йўлига бедор кўз тикиб турган бегуноҳ гўдаклар.

Саҳнада ижро этилган «Адашган қиз» томошаси ҳам ана шундай аёлларнинг аччиқ қисмати ҳақида ҳикоя қилади. Унга ҳамоҳанг қилиб эса «Кўнгул» турфасининг қатнашчиси Муҳаббатхон Мамадалиева қўшиқ куйлайди.

Аёлларга қаратилаётган эътибор кейинги пайтда бир оз бўлса ҳам уларнинг дам олишларига имкон туғдиради, болаларини яйраб ўстиришига ишонч уйғотди. Жумладан, Президентимиз И. А. Каримовнинг «Кўп болали оилаларга нафақа миқдорини кўпайтириш тўғрисида»-ги Фармони ана шундай эътибор ва ғамхўрликнинг исботидир. Боғаро янграган шоира Зубайда Усмонованинг қуйидаги сатрлари гўё шу ғамхўрликдан илҳом олгандек жаранглайди.

Аёлман, бир оғиз
яхши сўз гадоси,
Энг арзон, энг қиммат
шу сўз фидоси.
Эътибор, меҳрни мендан аяманг,
Буларсиз аниқдир аёл адоси.

Ушбу базмга шаҳримизнинг турли бурчакларидан таклиф этилган бир гуруҳ аёллар шодиёна куй оҳанги билан саҳнага кўтариладилар. Даврада куй-қўшиқ янграйди. Унинг дилбар овози анчагача шаҳарнинг узоқ-узоқларига меҳр-вафо, садоқат ва оқибат ришталарини элтиб турди...

Феруза ҲУСАНОВА.

⊙ **СУРАТЛАРДА: «Аёл—олам чароғи» адабий-мусиқавий театрлаштирилган сайилдан лавҳалар.**
Р. Альбеков суратлари.

⊙ Саҳийлик бобида, ҳатто қуёш ҳам оналар олдида хижолатда қолади.
⊙ Ҳатто, энг улкан буюклик ҳам она меҳрибонлиги олдида хору хасдир.
⊙ Баҳорга ҳам, тонгга ҳам оналар гўзаллик улашган.
⊙ Аёл кулса бутун хонадон кулади, агарда у хафа бўлса, бутун оила мотамсародир
⊙ Она—қуёш, унинг меҳр тафти ҳеч қачон совумайди.
⊙ Онанинг дили оғриса, ер ҳам титрайди.
⊙ Онанинг аччиқ сўзи — фарзанднинг ақл кўзини очади.
⊙ Шараф тожини излама, онанг ризолигини изла!
⊙ Дунё тор бўлганда ҳам, онанинг бағри кенг.
⊙ Онани қадрлаган — ҳаётни қадрлайди.
⊙ Фарзанд учун она оғушидан яхшироқ, ёқимлироқ ва севимлироқ жой йўқ.
⊙ Дунёдаги ҳеч бир гул онанинг болага табассумидан чиройли эмас.

Сирожиддин ОБИДОВ
тайёрлаган.

Яна нарх-наво ҳақида

БИРНИ ЎНГА ПУЛЛАЁТГАНЛАР

ёки чайқовчиларнинг қинғир ишлари хусусида

Сўнгги вақтларда муҳарририятга келаётган чайқовчилар устидан шикоятлар сони кўпайди. Қуйида Ўзбекистон ССР Ички ишлар министрининг ўринбосари, Тошкент шаҳар Совети ижроия комитети Ички ишлар бошқармасининг бошлиғи Ж. Ю. Камолхўжаев мухбиримизга бугунги куннинг ана шу иллатига қарши кураш юзасидан қандай чоралар кўрилаётгани ҳақида ҳикоя қилади.

—Тошкент шаҳар Совети ижроия комитетининг Ички ишлар бошқармаси ҳозир саноат ва озиқ-овқат моллари билан чайқовчиликка қарши курашни янада фаоллаштиришга доир туркум ташкилий ва амалий тадбирларни амалга оширмоқда. Масалан, кўрилган чоралар натижасида 16 июлдан 29 июлгача, яъни 15 кун мобайнида 377 та чайқовчилик ҳоллари, шу жумладан 61 та жиноий жазоланадиган чайқовчилик ҳоллари очиб ташланди. Белгиланмаган ерларда олиб-сотарлик қилгани учун 208 киши, молларни қонунга хилоф равишда давлат чакана нархларидан қимматга сотгани учун 36 киши ушланди. Улардан 42 минг сўмликдан зиёд буюмлар мусодара қилинди.

Отчопар ҳудудидаги шаҳар буюмлар бозорига алоҳида эътибор берилмоқда. Шу ерда 15 кун мобайнида 69 та чайқовчилик ҳоллари аниқланди. Шулардан 28 таси жиноий жазоланадиган чайқовчилик ҳолларидир. Қонунга хилоф равишда чайқов нархида олиб-сотарлик қилгани учун 13 киши ушланди.

Махсус ташкил этилган гуруҳлар тартиб бузилиши эҳтимоли кўпроқ бўлган жойлар — боғлар, гавжум кўчалар, шахсий уйлар жойлашган районларда спиртли ичимликлар ва сигаретлар билан чайқовчилик ҳолларини аниқлаш ишларини олиб боришмоқда.

— Мисоллар келтиришингиз мумкинми!

— Марҳамат. Сағбон кўчасида 1949 йилда Иркутск вилоятида туғилган Ойхўжа Имъянович Мальдеев ушланди. Эътибор беринг, унинг олий маълумоти бор, Тошкент вилоятининг Ғалаба районидаги 24-мактабда ўқитувчилик қилади, Солдатский қишлоғидаги Муҳаммадқулов кўчаси, 170-уйда яшайди. У баҳоси 50 тийин турадиган 500 пачка болгар сигаретини («Опал») минг сўмга сотиб 750 сўм мўмай даромадни ёнга солган.

Ленин район милиция бўлимининг БХСС ходимлари томонидан Бўка районидаги Октябрь 40 йиллиги номли колхоз ишчиси 1960 йилда туғилган Рустам Ғуломович Солиҳов ушланди. У минг пачка «Прима» ва яна шунча «Астра» сигаретларини чайқов нархида пуллаб 260 сўм фойда кўрган. У сигаретларни Сирдарё вилоятидаги Бахт бирлашмасига қарашли 16-дўкондан сотиб олгани аниқланди.

Ичкилик билан чайқовчилик қилгани учун илгари судланган, Качуринер кўчасидаги 75-уйда яшовчи тошкентлик 1941 йилда туғилган Геннадий Борисович Корнилов ушланди. У 0,7 литр ҳажмли икки шиша винони (нархи 3 сўм 20 тийиндан) 12 сўмга пуллаган эди. Унинг уйи кўздан кечирилганда 39 шиша «Ўзбекистон» виноси топиб олинди. Корнилов уларни чайқов нархида пуллаб 114 сўм фойда кўрмоқчи экан. Аниқланишича, у винони Ленин район озиқ-овқат савдо ташкилотига қарашли 16, 18 ва 21-дўконлардан сотиб олган экан.

1949 йили, Тошкентда туғилган, «Зарафшон» меҳмонхонаси ҳузуридаги буфетнинг мудираси бўлиб ишловчи Галина Васильевна Корнилова ҳам ана шундай қилмиши учун ушланди. У буфетда спиртли ичимликларнинг сотилишига рухсат бўлмагани ҳолда 9 сўм 10 тийин турадиган «Русская» арағини 15 сўмга сотган эди. Кўздан кечирилганда буфетда яна 35 шиша «Русская» арағи ва 49 шиша «Столичная» арағи топилди. Корнилова уларни сотиб, 240 сўм фойдани чўнтагига солишни мўлжаллаган экан.

Отчопардаги бозорда 1974 йилда Тошкентда туғилган Алишер Наилевич Деникаев ушланди. У Р. Тўхтаевга 12 сўм турадиган «Адидас» шиппагини 20 сўмга пуллаган экан. Қўлга олиш вақтида унинг ёнидан яна 24 жуфт шундай шиппаклар топилди. Бу шиппакларни пуллаб у. 200 сўм даромад қилмоқчи эди. А. Н. Деникаевга нисбатан Ўзбекистон ССР Жиноятлар мажмуаси 175-моддаси «Б» бандида кўзда тутилган жиноят белгилари бўйича жиноий иш қўзғатилди, тергов давом этаяпти.

Худди шу бозорда 1956 йилда Сирдарё вилоятида туғилган, Гулистон пахта тозалаш заводида слесарь бўлиб ишловчи Шафқат Юнусович Бекмамбетов ушланди. У чет элда ишлаб чиқарилган, нархи 50 сўм турадиган куртқани 95 сўмга пуллаган эди. Қўлга олиш вақтида унинг ёнидан турли саноат моллари, 73 та болалар колготкалари, 22 қути болалар шампуни, 13 комплект аёллар ич кийими топилди. Шу факт юзасидан жиноий иш қўзғатилди.

1948 йилда Чимкентда туғилган, Тошкент шаҳрининг Ленин кўчаси, 5 ўтар кўчасидаги 5-уйда истиқомат қилувчи Орзу Исҳоқовна Солиҳова ўз уйида А. Янгабоевага жами баҳоси 1.280 сўмлик буюмларни сотиш вақтида Куйбишев район ички ишлар бўлимининг ходимлари томонидан ушланди. Ўтказилган текшириш натижасида у ерда 10 минг сўмлик турли буюмлар топилди ва мусодара қилинди. Тергов вақтида Солиҳованинг Янгабоева билан жиноий тил бириктириб, турли саноат молларини кўп миқдорда чайқов нархида унга сотиб келгани, Янгабоева эса ўз навбатида ана шу молларни янада қиммат нархларда пуллаб келгани аниқланди. Мазкур факт юзасидан жиноий иш қўзғатилди ва тергов олиб борилмоқда.

Чайқовчилик ҳолларини аниқлаш ва уларнинг пайини қирқиш тадбирларини амалга ошириш давом этаяпти.

Суҳбатни
Воҳид ОРИПОВ ёзиб олди.

Турмуш чорраҳаларида

«НИМА ЭКСАНГ...»

САФАРЛАРИМНИНГ бирида поездда кетаётиб купедаги ҳамроҳим билан суҳбатлашиб борардим. Бир оздан кейин у икки шиша арoқ, колбаса ва пишлоқни дастурхонга қўйди-да мени ва яна икки йўловчини таклиф қилди. Биз раҳмат айтиб улгурмаган ҳам эдик у икки стакан ароқни кетма-кет ичиб яна гапга тушиб кетди:

— Ёшим элликда. Шундан 20 йилини қамоқда ўтказдим. Ҳаётим шундай ўтишига ота-онам сабабчи. Уларни эсласам нафратланаман.

— Ота-она шанига тегадирган гапларни гапирманг, — дедим мен.

— Кечирасиз, менинг ўрнимда бўлганингизда бундан баттарроқ сўзларни айтардингиз. Яхшиси айтиб бера қолай, — деди у ва сўзида давом этди: ота-онамнинг ёлғиз ўғли бўлганлигимдан мени жуда эркалатишар эди. Туғилган кунимда, байрамларда дастурхон ароқ, коньяксиз безатилмасди. Мен дастурхоннинг тўрида ўтирардим. Ҳамма эътибор менга қаратиларди. Отам ва онам роса ичишиб ўйинга тушардилар, мени ҳам ўртага тортардилар. Олти ёшга тўлган куним отам қадаҳдаги винони мажбур қилиб ичирди. Шунда лоҳас бўлиб анча қийналдим. Отам «Яша ўғлим, ичадиган йигит бўлиб қолдинг», деб қувонарди. Шу тариқа ҳар байрам ва туғилган кунда бемалол ичадиган бўлдим. Пировардида ичишда отамдан ҳам ўтиб кетиб тўполон қиладиган одат чиқардим. Отам ўз хатосини тушунган бўлсада, энди кеч бўлган эди. Ҳатто отамни ҳам ҳақорат қилиб урадиган бўлдим. Кунларнинг бирида ўртоқларим билан сув бўйида ичишиб ўтирганимизда жанжал чиқди. Шунда мен бир ўртоғимнинг бошини шиша билан уриб ёрдим, иккинчисини сувга чўктирдим. Жиноят жазосиз қолмайди, қамалдим. Сўнг яна икки маротаба жиноят қилиб ўтириб чиқдим. Хуллас 20 йил умрим хазон бўлди.

— Ёшингиз улғайиб қолибди, энди ташланг, — дедим унга.

— Ичкилик шундай бир оғу эканки, унинг панжасига тушган киши қутулиши қийин экан. Агар ота-онам ёшлигимда шунга яқинлаштиришмаганда, бу ҳолга тушмаган бўлардим. Умр ўтди энди, қайтариб бўлмайди.

Йўловчи ароқдан кетма-кет ичавериб пировардида айнади. Бизлар эса секингина бирин-кетин уни ёлғиз қолдирдик ва бошқа купеларга кўчиб ўтдик.

Ҳикоядан ҳисса шуки, замонамизда одобли, юксак ахлоқли оилалар оз эмас. Булар ҳақда ҳар қанча гапирса арзийди. Бироқ жамиятимизда ичкиликка муккасидан кетган одамлар ҳам бор. Улар туғилган кун, байрам баҳонасида болаларини ичкиликка ўргатиб борадилар, истамасалар ундайдилар. Шуни айтиб ўтиш кераkки, фарзандларнинг ичиши орқасида юзага келадиган азоб-уқубат ва ташвишлар биринчи навбатда ота-она зиммасига тушади. Буни ҳеч вақт унутмаслик даркор. Эскиларнинг «Нима эксанг, шуни оласан», деган гапи бор.

Ҳамид ЗИЯЕВ,
Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган фан арбоби, профессор.

ҚАДИМГИ ҲИКОЯТЛАР

ЛУҚМОН ҲАКИМНИНГ ДОНОЛИГИ

ЛУҚМОН ҳаким саҳродан кетиб борарди. Узоқдан бир киши кўринди. Яқин келгач Луқмондан сўради: «Неча соатда шаҳарга етаман?» Луқмон деди: «Йўлингдан қолма». У киши сўради: «Нима, сўроғимни эшитмадингми, неча соатда шаҳарга етаман?»

Луқмон яна деди: «Йўлингдан қолма». У киши ўзича ўйлади, бу одам девона бўлса керак. Бошқа сўз айтмай йўлга тушди. Бир неча қадам узоқлашгач Луқмон ҳаким деди: «Икки соатда етасан».

У киши қайтиб келди ва сўради: «Нимага аввал жавоб бермадинг?» «Чунки мен сенинг юришингни кўрмаган эдим: секин юрасанми, тез юрасанми? Энди кўриб, ҳисоблаб чиқдим ва икки соатда етишингни билдим».

ЎЗИМНИ ҲАМ ЎҒИРЛАБ КЕТИШАДИ

МУЛЛА Насриддин эшагига миниб, эчкисини етаклаб шаҳарга кетарди. Эчким йўқолмасин деб, унинг бўйнига қўнғироқ осиб қўйган эди. Учта ўғри уни тунашни хаёл қилдилар. Улардан бири секин келиб эчкининг бўйнидан қўнғироқни ечиб олиб, эшакнинг думига боғлаб қўйди. У эчкини олиб кўздан ғойиб бўлгач, иккинчи ўғри Мулла Насриддиннинг олдига келиб, деди: «Нима учун эшакнинг думига қўнғироқ осиб олдинг?» Мулла қарасаки, эчки йўқ. Эчкини қидиришга тушди. У киши деди: «Мен йўлда эчкини етаклаб кетаётган бир кишини кўрдим». Мулла Насриддин бир оз юрди, югурди. Эчкисини тополмади. Қайтиб келиб эшагини ҳам кўрмади. Атрофга қаради, оҳ чекиб, йўлида равона бўлди. Учинчи ўғри келиб деди: «Олмос кўзли узугим чуқурга тушиб кетди. Агар олиб берсанг бир яхши маҳси бераман». Мулла Насриддин кўрдики, эчки билан эшак қўлдан кетди, тўланадиган ҳақни ғанимат билиб, ечинди ва чуқурга тушди. Узукни топа олмади. Чуқурдан чиқди. Қарасаки, кийимларини ҳам олиб кетишибди. Бир таёқни олиб ҳар тарафга силтаб чопа бошлади. Бир киши ундан сўради: «Нимага бундай қилаяпсан?» Мулла деди: «Ҳамма нарсамни олиб кетишди, энди ўзимни ҳам ўғирлаб кетишади, деб қўрқаяпман».

ҚАРОҚЧИ ҲИКМАТИ

АРАБИСТОН чўлларида бир карвонни қароқчилар тунашибди ва ҳамма молларни олиб кетишибди. Карвонбошилар ҳар қанча ялиниб-ёлвормасинлар фойда бермабди. Шу карвонда бир донишманд ҳам бор экан. Карвонбоши унга дебди: «Бу имонсиз қароқчиларга бирон бир ҳикмат айтгинки, токи уларнинг кўнгли юмшаб, молларимизни қайтариб беришсин». Донишманд деди: «Ҳозир буларга бу молларни олишдан кўра яхшироқ ҳикмат йўқ».

Форс тилидан
Одилжон ЕГИМОВ таржимаси.
Қарши шаҳри.

ШАНБА ОҚШОМИДА

Бу—қизиқ

Атирсиз қўйилмайди

АМЕРИКА Қўшма Штатларидаги миллий боғлар фақат номигагина боғ деб аталади. Аслида эса... улар ҳақиқий — ёввойи, улкан ва қуюқ ўрмонлардир. Шунинг учун ҳам кўпинча боғни томоша қилишга келган кишилар йўлдан адашиб табиат билан яккама-якка қоладилар. Натижада қидирув эълон қилиниб, махсус отрядлар адашган сайёҳларни топиш учун жуда кўп вақт ва кучларини сарфлайдилар. Яқиндан бошлаб адашишга барҳам бериш учун янги қоида жорий қилинди: ҳар бир табиат шайдосига ўзига хос хушбўй аэрозол сепилади ва зарур бўлиб қолса махсус ўргатилган итлар уларни осонликча ахтариб топади.

Қоғоздан ясалган

КИМ ёшлигида қоғоздан ясалган қушларни учириб завқланмаган дейсиз. Бу эрмакни айниқса дўстлар билан мусобақалашиб ўтказиш мароқлидир. Кейинги пайтларда Буюк Британияда ҳатто қоғоз қушлари учириш бўйича халқаро мусобақалар ҳам ўтказилмоқда. Бунда совринлар тўрт хил мусобақа: қушнинг узоқ масофага учиши, ҳавода энг кўп вақт бўлиши, белгиланган жойга аниқ қўниши ва қушнинг чиройли ясалиши бўйича ғолибларга топширилади. Тўғри, «қуш»ларни очиқ ҳавода учириш кишига завқ бағишлайди. Аммо ёпиқ заллардачи? Ҳозирча бу соҳада «жаҳон рекорди» 1980 йили Токиода ўрнатилган: маҳорат билан бунёд этилган «қуш» 93 сония давомида уй ичида ўз парвозини давом эттирди.

Қайси қуш ақлли?

БУ саволга аниқ жавоб бериш қийин, бироқ қарғаларнинг биринчи ўнликдан жой олишлари шак-шубҳасиздир. Қарғалар фаросати кишини ҳайратга солади. Бу қушларни Европа автомобиль йўлларининг четида кўплаб учратиш мумкин. Гап шундаки, оғир юк машиналари ўтганидан сўнг ернинг чайқалиши натижасида чувалчанглар ер юзасига чиқар ва шу ерда қарғаларга ем бўлар экан.

Буюк Британияда кўпинча шундай ҳолни кузатиш мумкин: қарғалар чўчқалар елкасига қўниб, ушбу қушларга беларво бўлган сичқонларни пойлар ва кемирувчилар пайдо бўлиши билан елкадан тушиб уларни тумшуққа иларканлар. Қарғаларнинг яна бир ажойиб хусусиятлари бор: улар ажойиб тақлидчилардир. Қарғалар турли овозлар ва инсон сўзларини такрорлашлари мумкин. Баъзи қарғалар ҳатто 150 га яқин сўзларни талаффуз қила олар экан.

Дилшод ИСРОИЛОВ тайёрлаган.

Серқуёш ўлкамиз қадим-қадимдан полвонлар ватани ҳисобланади. Бу тупроқда довруғи етти иқлимга тарқалган не-не кураги ерга тегмаган паҳлавонлар етишиб чиққан. Жумладан, ўн ёшли Музаффар шиша синиқлари устига ётиб, бир вақтнинг ўзида катта кишини ҳам кўтара олади. У «Жигули» автомашинасини кўтариш бўйича ҳам цирк номерларини бажаради. Бундан ташқари Музаффар репертуаридан йог услуби бўйича турли машқлар ўрин олган.

— Музаффар туғма цирк артисти ва ёш полвон, — дейди унинг отаси, машҳур дорбоз ва полвон Бозорбой ака Қурбонов.

Ҳа, миллий анъаналаримизни давом эттириб, халқимизнинг маданий ҳордиқ чиқаришига ўз ҳиссасини қўшаётган полвонлар оиласига тасаннолар айтгинг келади.

СУРАТЛАРДА: (юқорида) Бозорбой ака Музаффарни шиша синиқлари устига ётқизмоқда; ёш полвон ҳавода муаллақ туриш машқини бажармоқда.

Р. Альбеков суратлари.

МЕҲР ҚУЁШИ

Ҳикоя

«ҒАМ юки тоғдан оғир» деган мақолнинг бежиз айтилмаганини ақлини таниган бола ҳам тушунади. Айниқса байрам руҳи кезиб юрган дамларда қалби гўзал одамни руҳан эзилган қиёфада кўриш кўнгилсиз. Негаки, қалби гўзал одамлар ҳаёт безагигина эмас, ҳаёт зийнати, порлоқ истиқбол рисоласи ҳамдир.

Катта-кичикни ўйлантириб, ўзига мафтун этган рисоладаги ғамгин жувон бизнинг мактабда ишлайди. Ўзи оддий ўқитувчи-ю, уни ҳамма ҳурмат қилади, севади.

Кишини қувонтирадиган жойи шундаки, опанинг шогирд-ўқувчилари чизган расмлар шаҳар кўрикларида мақталдигина эмас, музейларга қабул қилина бошланди. Бундан болалар бир қувонса, мактаб жамоаси, санъатни қадрлайдиган ота-оналар ўн чандон қувонишяпти.

Ҳа, бу ҳақ гап! Одамлар суйиб «Онахон» деган жувоннинг исми-шарифи Аниса Родионовна Рада. Унинг кечмиши қанча мураккаб бўлса, Ўзбекистонга келиб қолиши ҳам шу қадар қизиқ.

Ленинград қамали кунларининг бирида икки солдат бомбардимонда, очлик ва совуқда ҳалок бўлган одамларни қидириб юришиб, бешинчи қаватдаги бир хонага кириб қолишди. Айвондаги икки жасадни олиб кетмоқчи бўлган солдатлар кўрпага ўралиб ётган ёш, озғин, ранглари заъфарон икки қизни кўриб тўхташади. Солдатнинг бири халтасидан нон билан колбаса чиқариб, столга қўйди. Яна келиши мумкинлигини айтади. Суюнган қизлар ўринларидан қўзғалиб, жангчидан миннатдор бўлишади, унинг кимлигини сўрашади. У «Ўзбекистонлик Азим Азларов» дейди-да, шериги билан жасадларни олиб чиқиб кетишади. Кетаётиб: «Омон бўлсак яна келамиз» деб қўяди Азимжон. Аммо улар қайта келишмайди.

Ленинград фашистлар қамалидан қутилди. Болалар етимхоналарга, санаторийларга жўнатила бошланди. Аниса билан Анналарнинг илтимосига биноан улар Ўзбекистонга юборилди. Икки қиз Марғилондаги болалар уйида тарбияланиб, Фарғонадаги институтда ўқишиб, шу ерда қолиб кетишди. Аниса педагограссом бўлиб етишди. Педагог бўлганда ҳам шу қадар истеъдодли, шу қадар дилбар ва шу қадар меҳрибон педагог бўлди-ки, болалар ўз ота-оналаридан эшитмаган насиҳат ва ҳикматли гапларни шу опадан эшитишарди.

Аниса билан Анна Азим Азларовни кўп қидиришди. Ниҳоят унинг уйини топишди. Топишди-ю, Азимжоннинг урушдан қайтмаганини билиб, қаттиқ азият чекишди. Ўз акаси ҳалок бўлгандек ачинишди. Лекин Анисанинг 8 Март — байрам куни ғамга чўкиб юриши сабабини ҳеч ким билмасди. Болалар бунинг сир-сабабини билишга ғоят қизиқишарди. Катта-ю-кичик оғзида «Ойниса опа» бўлиб юрган одамнинг ғамига шерик бўлгилари келарди. Мана, бугун ҳам — байрам арафасида опанинг кўзлари қизарган, чарчоқ ҳолатда келдилар. Фақат дарс давомида чиройли чиққан расмимизни кўргач, чеҳралари бироз очилгандек бўлди.

— Ой қизим, — деб ёнимда тўхтадилар, — расминг ҳам ўзингдек ёқимтой чиқибди. Сен зийрак қизсану «маданият» деган сўзнинг маъносига етмас экансан. Шуни унутмагинки, одам ҳаётининг мўъжизаси — санъати. Бинобарин, унинг иши ҳам шунга лойиқ бўлиши керак. Тумов бўлган одам ишни, ўқишни эмас, даволанишни ўйлаши шарт. Микроб тез тарқайди. Етиб даволанса тезда барҳам топади. Шунинг учун жамоатчилик ўртасида чучкуриб, бурун тортиб ўтириш, меҳмонга борганда эса, ўзганинг овқатидан, чойидан наҳ уриш маданиятсизликкина эмас, одобсизлик бўлади. Касалдан ўзингни сақлашингга келсак, бошқаларни асрашинг бўлади. Кишига малол келадиган иш тутмаслик — маданият белгиси. Шунингдек, киши ўз қобилиятига эътиборсиз бўлса, ўз элига, юртига эътиборсизлик қилган бўлади. Чунки истеъдодли киши халқнинг бахти, Ватаннинг шон-шуҳрати ҳисобланади. Буни унутиш эса маданиятсизликгина эмас, жиноят, Офтобхон!..

Опанинг гапларини эшитган сайин эшитгинг келарди. Кўпчилик қалбидан эҳтиромли ўрин олган опанинг ғамига шерик бўлгимиз келарди. Шунинг учун биз дам олиш куни эрталаб бир тувакда очилган атир гул, иккинчи тувакда нилуфар гулини олиб опани қутлагани бордик.

Опа бизни ўтқазиб, меҳмон қила бошладилар. Биз эса қотган нонлар сирини билолмай бир-бирларимизга кўз ташлаб ўтирдик. Доно опа ниятимизни пайқаб қолдилар шекилли: «Ниманидир билмоқчисизлар, бемалол сўрайверинглар», дедилар. Биз дадилланиб сўрадик. Опа ерга боқдилар. Ой юзини булут тўсгандек, бир лаҳзада мовий кўзлар, оппоқ, гулгун чеҳрани ғам қоплади. «Нон! — дедилар опа эшитилар-эшитилмас. — Нон!.. — деб давом этдилар. Сўнгра деворда осиғлиқ турган икки расмга қўл чўзиб тушунтира бошладилар. Расмнинг бирида аскар йигит, иккинчисида беш кишининг жуда ҳам озғин, юзлари сўлғин, кўзлари нурсиз бир ҳолатдаги расми акс этган: — Мана буниси дадам, буниси онам. Мана бу акам билан опам. Буниси мен. Мана бу солдат эса Ўзбекистонга келишимизга сабаб бўлган Азимжоннинг расми... Бугун онам билан дадамнинг ҳам, Азимжон аканинг ҳам ҳалок бўлган кунлари...».

Биз ўз кўзларимизга ишонмай гоҳ расмларга, гоҳ опамизга боқиб турган эдик. «Биласизларки, мен аниқ тасвирлайман. Ленинграднинг қамал давридаги аҳволимизни акс эттирганман», дедилар. Шу гапдан кейин опа чуқур уҳ тортиб, кўзларига ёш олиб давом этдилар:

— Авваллари бир кишига 150 граммдан нон берилган бўлса, кейинчалик 100 грамм, 50 граммга тушиб қолди. Одамлар очликдан бирин-кетин ўла бошлашди. Айтарга тил бормайди, баъзи одамлар ит-мушукларини ҳам сўйиб ейишди. Ўша кунлари бизнинг ақлли мушугимиз ҳам йўқолиб қолди. Мудҳиш кунлар эди... Фашизмнинг мудҳиш жиноятли кунлари... Одамлар ҳалок бўлаётганларни кўмиб улгуришмасди. Дадам билан ойим нонни бизга дадилроқ бериб, ўзлари оғирлашиб қолишганди. Саккизинчи март куни эрталаб уйғонсак, икковлари ўлиб қолишибди. Биз опам иккаламиз қилар ишимизни билмай қотиб қолдик. Уларни қабристонга олиб бориб кўмиш-дафн этиш у ёқда турсин, пастга олиб тушгани қурбимиз етмасди. Ўйлаб-ўйлаб иккиларини судраб, аранг айвонга олиб чиқдик. Қаттиқ, совуқ кунлар бўлганидан улар қотиб қолишган эди. Биз уларга тегишли нонни ҳам кўз ёши тўкиб еб кун кўрдик.

Ана, болаларим! Меҳрибонларимнинг расмига боқиб мана бу оппоқ патирларни уларга тутгандек, кўзларимга суртгандек муқаддас сақлайман. Қандайин азиз бу нонлар! Одамзоднинг меҳр қуёши бор бу нонларда. Нон — шодлик! Нон — бахт, болаларим! Нонни исроф қилиш эса жиноят!..

Биз ёш тўла кўзларимиз билан Аниса опанинг нон ҳақидаги улуғ сўзларини тинглар эканмиз, у кишига бўлган меҳр-муҳаббатимиз ўн чандон ортиб кетган эди...

Ёқубжон ШУКУРОВ.

Бўялган сувнинг ажойиб хосиятлари

(Чой тарихидан)

1632 ЙИЛИ рус элчиси Стариков мўғул хонлигидан Москва давлати бошлиғига — Михаил Фёдорович Московскийга 4 пуд (64 килограмм) чой олиб келади. Элчи аввалига бу совғани олишни хоҳламайди, бунинг ўрнига қимматбаҳо мўйна ёки тош беринг деб мўғул хонлигидан илтимос қилади, аммо хон ўз гапида туриб олиб чой жўнатади. Шундай қилиб чой Россияга 1638 йилда биринчи марта келтирилади.

Дастлаб аччиқ ва тахир таъмли ичимлик подшога ва боярларга ёқмайди. Кейинчалик бу ичимликни ичгандан кейин унинг одамни тетик қилиши, уйқуни ҳайдаши, боярларнинг узоқ зерикарли думаларида ўтирганда мудрашларни тарқатиш хоссасини сезиб қолишади. Чой қонни тозалар экан, деган гаплар ҳам тарқалади.

Шундай қилиб олиб келинган чойнинг ҳаммаси ичиб бўлинади. Унинг таъми ва фойдали томонларини Москванинг олий табақали кишилари унута бошлашади. Орадан анча йиллар ўтиб Москвада яна чой пайдо бўлади. Бунда ҳам элчилар катта роль ўйнайди. Рус элчиси грек Сапфарий Хитойдан чой олиб келади. 1679 йили Хитой билан қуритилган хитой ўтини Россияга етказиб бериш шартномаси тузилади. Кхятин карвон йўллари бўйлаб буюк Хитой деворлари оша Кремлга чойлар кела бошлайди.

Россияга чой Шимолий Хитойдан келтирилади. Уни хитойлар «ча-е» деб аташарди. Рус тилида ҳам «чай» деб атала бошланди. Ғарбий Европага у Жанубий Хитойдан боради. У ердагилар чойни «ти» деб аташарди. Шундай қилиб европаликларда ҳам ном ҳозиргача «ти» бўлиб қолган.

Бу янги ичимлик Россияда қийинчилик билан одат бўла бошлади. Руслар унга эҳтиёткорлик билан қарашар, худди бегона юртлик одам билан муомала қилгандай бўлишарди. Фақат XVIII асрнинг бошларида чой русларнинг кундалик ичимлигига айланди ва бизнинг ҳам миллий ичимлигимизга айланди. Чой ичиш фақат чанқоқни қондиришдан иборат бўлмай, кундалик ҳаётнинг акс этиши ҳамдир. Бир пиёла чой ичиш баҳонасида оилавий муҳим масалалар ечилар, савдо ишлари ҳал қилинар ва унаштиришдек ишлар бажариларди.

Чойда фаол биологик хоссалар борлиги аниқланди. Улардан энг муҳими алколоид кофеини тетиклантирувчи, асаб сиситемасининг ишини нормаллаштирувчи, ишчанликни орттирувчи ва бир неча муҳим хоссага эгалиги маълум бўлди. Кофеин эса юрак ишларини маромда тутувчи, буйракнинг нормал ҳаракатига таъсир этувчи ва ошқозонда овқат хазм қилишни нормаллаштирувчи эканлигини тиббиёт аниқлаб берди. Чойда бундан ташқари бошқа алколоидлардан: теобромин, теофиллин бор.

Витаминлардан (танин) С ва бошқалар организмда тўпланмайди. Шунинг учун эрталаб ичилган бир пиёла иссиқ чой кечгача тетиклик беради. Чой танинлари сут оқсиллари билан яхши аралашади. Шунинг учун бувиларимиз сутли чой ичишни ёқтиришган. Ҳозир бизда чойни лимон билан ичишни кўпроқ ёқтиришади. Англияда чойни сутсиз камдан-кам ичишади. Инглиз чойхўрларини олим О. Орестов шундай таърифлайди: «Инглизлар чойни қамалда тутишган: ҳар бир инглизнинг таъкидлашича чой — уларнинг миллий ичимлиги. Биз ичаётган чой уларнинг айтишича умуман чой эмас қиёмига етмаган бўялган сувдир»...

Кимнинг қандай чой дамлаши ҳар бир миллатнинг ўзига хосдир. Мўғуллар, қалмоқлар ва бошқа кўпгина миллатлар чойни совуқ сувга ташлаб, унга сут қўшиб қайнатишади қайнаб чиққанидан кейин туз, мурч ва қўй ёғи аралаштириб ичишади.

Тожикистонда ва Ўзбекистонда кўк чойни севиб ичишади. Бизда ҳам ўзимизга хос чой дамлаш қонун-қоидаларимиз бор. Сувни асосан самоварга қуйиб шақиллатиб қайнатиш тавсия этилади. Самоварда қайнаган сувни дамлаганимизда чойнакда ва бошқа идишда қайнаган сувдан мазали эканлигини ҳамма билади. Чойни дамлаётганда иссиқлик режими бир хил бўлиши жуда муҳим. Дамланган чойни яна қайнатиш тавсия қилинмайди. Яхшиси 3-5 минут устини иссиқ ўраб, дам бериш керак. Чой дамлашдан олдин чойнакни иссиқ сувга чайиб олиш керак, шундагина чой маромига етиб дамланади. XVIII асрда Москвада самовар ишлаб чиқарила бошланди. Тула шаҳри эса самовар ишлаб чиқаришнинг маркази бўлиб қолди. Тулада биринчи самовар фабрикаси 1778 йили қурилган бўлиб, ўша вақтдаёқ ҳар хил ҳажмдаги самоварлар чиқарила бошланди.

Муҳаррам САИТБОЕВА тайёрлаган.

Мен «Тошкент оқшоми» рўзномасининг ҳар бир сонини ўқиб бораман, айниқса, рўзнома ташаббуси билан ташкил этилган «Энг, энг, энг...» — Ўзбекистон рекордлар китоби ҳақидаги маълумотларни жуда қизиқиб ўқийман. Шунинг учун ҳам бу хайрли ишга ўз ҳиссамни қўшиш ниятида ушбу маълумотларни сизларга юборяпман.

- Ўзбекистоннинг БИРИНЧИ пойтахти Самарқанд шаҳридир.
- БИРИНЧИ ўзбек сураткаши ва кинооператори Худойберган Девоновдир.
- БИРИНЧИ ўзбек бастакори (мусиқани қоғозга туширган) Муҳаммад Ниёз Паҳлавон Мирзабоши — Комил Хоразмийдир.

Омонбой ҲАСАНОВ,
Тошкент автомобиль йўллари олийгоҳи толиби.

ФУТБОЛДА

- «Пахтакор» ўйинчилари орасида СССР терма командаси сафларида қатнашиш шарафига ЭНГ биринчи Г. Красницкий муяссар бўлган.
- В. Фёдоров «Пахтакор» сафида майдонга тушган ЭНГ ёш ўйинчи ҳисобланади. У 1972 йилги мавсумда 1-лигада тўп сурганида ҳали 17 ёшга ҳам тўлмаган эди.
- «Пахтакор» 1-лигадаги ўзининг ЭНГ биринчи ўйинини 1972 йили Тошкентда Пермнинг «Звезда» жамоаси билан ўтказган ва учрашув 0:0 ҳисобида тугаган. Қизиғи шундаки, пахтакорчилар ушбу команда билан 1956 йилда «Б» классидаги ЭНГ биринчи ўйинни ҳам ўтказган бўлиб, унда 1:0 ҳисобида ғалаба қозонган.
- Биринчи лигадаги ЭНГ биринчи тўпнинг муаллифи Тўлаган Исоқов ҳисобланади. У 1972 йили Тошкентда «Уралмаш» (Свердловск) дарвозасига киритган.
- «Пахтакор»нинг биринчи лига мусобақаларида ўйингоҳга ЭНГ кам ишқибоз ташриф буюрган учрашуви 1986 йили ўтказилганди. Ҳамюртларимиз шу мавсумда ўз майдонида Клайпеданинг «Атлантас» командаси билан ўтказган ўйинида бор-йўғи 600 нафар томошабин стадионга келган.
- «Пахтакор» тарихида бир ўйинда унинг дарвозасига ЭНГ кўп 11 метрлик жарима тўпи белгиланган учрашув 1986 йили Ланчхутида ўтказилган. Ушбу беллашувда уч пенальти белгиланган бўлиб, «Гурия» командаси барча зарбаларни аниқ бажарган.
- Биринчи лига мусобақаларида «Пахтакор» ЭНГ кўп гол киритган мавсум — бу 1972 йили бўлиб, унда рақиблар дарвозаси 74 маротаба забт этилган.

Шариф ИСОҚОВ.

ЕЗ ЛАВҲАЛАРИ.

В. Таран суратлари.

Муҳаррир ўринбосари С. Б. ЁҚУБОВ.

Ҳафталик кўрсатувлар

27 августдан 2 сентябргача

Душанба, 27

СОВЕТ КИНОСИ КУНИ

● ЎзТВ I

Маълумки, Ўзбекистон телевидениеси тармоқ муҳарририятларининг махсус кўрсатувлари учун кунлик дастур вақтини ажратмоқда.

Навбат — кинокўрсатувлар Бош муҳарририятига. Муҳарририят ижодий аҳли 27 август — Совет киноси кунига туркум кўрсатувлар тайёрлаган. Программани соат 17.30 да кичкинтойлар учун мўлжалланган энг яхши мультфильмлар тўплами билан бошлаймиз. Сўнгра катталар учун киноконцерт намойиш этилади.

Кино тарихи барчани қизиқтирса керак. Бу ҳақда филология фанлари доктори Ҳамидулла Акбаров ҳикоя қилади, нодир кинолавҳалар намойиш қилинади.

«Оламга саёҳат» кўрсатувида, Сиз томошабинлар қизиқарли кашфиётлардан хабардор бўлиб, турли ўлкаларга саёҳат қиласиз.

Кинода каскадёр касби алоҳида ўрин тутади. Кўрсатувларнинг бири ана шу касб фидойилари ҳақидадир. Уни таниқли киноактриса Альмира Исмоилова олиб боради.

Киночилар уйининг сўлим ёзги кафесида жумҳуриятдаги барча киностудия вакиллари — машҳур киноусталари, турли авлод ижодкорлари тўпланишиб, кинонинг анъаналари, ҳозирги аҳволи, муаммолари, истиқболи ҳақида суҳбатлашадилар.

Бу кеча комедия фильмларидан олинган лавҳалар тўпламини намойиш этамиз.

Ниҳоят программамиз сўнгида ўзбек киноси дурдоналаридан бири— «Тоҳир ва Зуҳра» фильмини томоша қиласиз.

*

19.30 «Ахборот» (рус тилида).

*

20.30 Москва. «Время».

*

22.00 «Ахборот».

● ЎзТВ II

17.55 Спорт кўрсатувлари: 1. «Спорт кинопанорамаси». 2. Чим устида хоккей. Халқаро турнир.
19.10 «Зудов, ишдан бўшатилдингиз». Бадиий фильм («Мосфильм»).

ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ:

20.30 Москва. «Время».
21.00 «Назми гулхо». Адабий кўрсатув.
21.45 «Калтак». Ҳажвий киножурнал.
22.00 «Ахбор».
22.20 «Навиди Душанбе». Телетомошабинларнинг саволларига Тожикистон Компартияси Душанбе шаҳар комитетининг биринчи котиби, СССР халқ депутати Д. Х. Каримов жавоб беради (рус тилида).
22.50 «Цирк маликаси». Телевизион бадиий фильм. 1-серия (рус тилида).

● МТ I

6.00 «120 минут».
8.05 «Ўртадаги киши учун лифт». Тўрт серияли телевизион бадиий фильм премьераси. Биринчи кўриниш—«Федька».
8.45 Футбол шарҳи.
9.15 «Рус рақси». Ҳаваскорлик рақс ансамблларининг концерти.
10.05 «Шарқий Сибирь». Киножурнал.
10.15 Швед радиоси хорининг концерти.
11.00 «Ҳайвонот оламида».
12.00 «Время». Янгиликлар телевизион хизмати.

* * *

15.45 Болалар соати (немис тили дарси билан).
16.45 «Вавака». Туркманистоннинг сайроқи қушлари ҳақида телевизион ҳужжатли фильм.
16.55 «Фестиваль белгилари».
17.25 «Биз ва иқтисодиёт».
18.00 «Время». Янгиликлар телевизион хизмати.
18.30 «Ўсимликлар саргузаштлари». Кўп серияли телевизион илмий-оммабоп фильм. 7-серия — «Менга айтчи, қаерда яшайсан».
18.55 Футбол шарҳи.
19.25 1990 йил қўшиқлари.
20.30 «Время». Янгиликлар телевизион хизмати.
21.00 Коллаж (реклама, ахборот, эълонлар).
21.05 «Кинопанорама».
22.45 «ТСН». Янгиликлар телевизион хизмати.

● МТ II

8.00 Эрталабки бадан тарбия машқлари.
8.20 «Образ». Юқори синф ўқувчилари учун адабий кўрсатув.
9.35 «Нега ва нима учун». «Календарни ким ўйлаб топган?».
10.05 А. Франс. «Асалари». Моссовет номли Давлат академик театрининг фильм-спектакли.

* * *

16.30 РСФСР шаҳарлари телестудиялари. «Ўз ерида». Октябрь 60 йиллиги номли давлат хўжалиги ҳақида телеочерк (Томск).
17.05 «Лочин ўлкасида». Телевизион бадиий фильм. 1-серия (Исландия телевидениеси).
18.00 «Время». Янгиликлар телевизион хизмати (сурдо таржимаси билан).
18.30 Телевизион мусиқий абонемент. «Иегуди Менухин Москвада ва Ленинградда». 1987, 1989 йиллар. 3-кўрсатув.
19.30 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар! «Айболит».
19.45 «Ёрдамга чақираман». «Қизил крест эшигини қоққанимизда».
20.45 Коллаж (реклама, ахборот, эълонлар).
20.50 М. Горький. «Ажабтовур кишилар». Телевизион фильм-спектакль.

Сешанба, 28

● ЎзТВ I

11.30 «Тўхта, қулоқ сол», «Висим қўриқхонаси». Телефильмлар.
12.00 «Табассум қил». Фильм-концерт («Ўзбектелефильм»).
12.55 Такрорий фильмлар экрани. «Ёш аёл учун эркак». Бадиий фильм («Озарбайжонфильм»).

* * *

17.30 Кўрсатувлар тартиби.
17.35 Янгиликлар.
17.40 «Мультипанорама».
18.20 «Ўзбек тилини ўрганамиз».
18.50 «Фанга бағишланган умр». Академик Т. А. Саримсоқов. В. И. Ленин номидаги Тошкент Давлат дорилфунунининг 70 йиллиги олдидан.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.50 Д. Зокиров номидаги халқ чолғу оркестрининг созандаси, ЎзССРда хизмат кўрсатган артист Тоҳир Ражабов концерти.
20.30 Москва. «Время».
21.00 А. П. Чехов. «Қийшиқ ойна». Телевизион новеллалар театри.
21.55 Кинолавҳа.
22.00 «Ахборот».
22.20 Ойнаи жаҳонда биринчи марта. «Самурайлар байроғи». Бадиий фильм (Япония). 1-серия.
23.30 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

18.05 «Эҳтиёт бўлинг, буви». Кинокомедия («Ленфильм»).
19.30 «Тошкент» студияси кўрсатади. «Уйимизни асраймиз». Мулоқот.

ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ:

20.30 Москва. «Время».
21.00 Ҳинд кинофильмларидан қўшиқлар ва рақслар.
22.00 «Ахбор».
22.20 «Цирк маликаси». Телевизион бадиий фильм. 2-серия (рус тилида).

● МТ I

6.00 «120 минут».
8.05 «Ўртадаги киши учун лифт». Тўрт серияли телевизион бадиий фильм премьераси. Биринчи кўриниш — «Федька», Иккинчи кўриниш —«Бошлиқ».
9.15 «Кинопанорама».
10.55 Болалар соати (немис тили дарси билан).
11.55 Коллаж (реклама, ахборот, эълонлар).
12.00 «Время». Янгиликлар телевизион хизмати.

* * *

15.45 «Бор бўл, мусиқа!».
16.45 Илмий хабарнома.
17.30 Сиёсий мулоқотлар.
18.00 «Время». Янгиликлар телевизион хизмати.
18.30 Долзарб интервью.
18.40 «Ўсимликлар саргузаштлари». Кўп серияли телевизион илмий-оммабоп фильм. 8-серия — «Учинчи подшолик».
19.05 Давра столи. «Немислар — руслар: битимнинг 20 йиллиги». Кўрсатувни Ғарбий Германия телевидениеси «Замонавий тарих» муҳарририятининг муҳаррири, доктор Гвидо Кнопп олиб боради.
19.50 «Ўртадаги киши учун лифт». Тўрт серияли телевизион бадиий фильм премьераси. Биринчи кўриниш — «Федька» («Беларусьфильм»).
20.30 «Время». Янгиликлар телевизион хизмати.
21.00 «Ковбойлар». Фильм-балет премьераси («Союзтелефильм»).
21.20 «Сўз». Адабий-бадиий программа.
23.20 «ТСН». Янгиликлар телевизион хизмати.

● МТ II

8.00 Эрталабки бадан тарбия машқлари.
8.15 «Қачонлардир «Будильник»да». Болалар кўрсатуви саҳифаларида.
8.40 «Қувноқ айиқчалар». С. Образцов раҳбарлигидаги Давлат Марказий қўғирчоқ театрининг спектакли.
9.35 Рус қўшиқларини Л. Иванова куйлайди.
9.45 Болалар учун фильм. «Таътилдаги саргузаштлар». 1-серия (Чехословакия).
10.55 Ритмик гимнастика.
11.25 Такрорий телефильмлар сеанси. «Наъра тортаётган йиртқичга меҳрибонлик». 1-серия (А. Довженко номли киностудия).

* * *

16.30 Ритмик гимнастика.
17.00 Ҳаракат хавфсизлиги учун.
17.05 «Лочин юртида». Телевизион бадиий фильм. 2-серия.
18.00 «Время». Янгиликлар телевизион хизмати (сурдо таржимаси билан).
18.30 Чайковский конкурсининг нури ва сояси.
18.55 Коллаж (реклама, ахборот, эълонлар).
19.00 «Турар жой — 2000: афсонами ёки бор гапми?». Ижтимоий программаларни ҳал этиш тажрибасидан. 2-кўрсатув.
19.30 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар! «Бувимнинг сабоғи». Мультфильм.
19.45 «Мусиқа эфирда». Сайланмалар.
20.10 «Қўрқув ва гина-кудратсиз». Ҳужжатли фильм премьераси (Свердловск киностудияси).
20.30 Енгил атлетика. Европа чемпионати. Югославиядан кўрсатилади.
21.15 МТ хазинасидан. «Ёғингарчилик билан ўтган уч кун». Телевизион бадиий фильм («Лентелефильм»).
22.30 А. Серов куйлайди.
23.00 Енгил атлетика. Европа чемпионати. Югославиядан олиб кўрсатилади.

Чоршанба, 29

● ЎзТВ I

11.30 «Тарихий обидаларимиз — бебаҳо бойлигимиз». Кинопрограмма.
12.30 «Дунё кезган либослар». «Баҳор» ансамбли ҳақида.
13.25 Такрорий фильмлар экрани. «Зудов, ишдан бўшатилдингиз». Бадиий фильм.

* * *

17.30 Кўрсатувлар тартиби.
17.35 Янгиликлар.
17.40 «Чанқовни қондириб». Телефильм.
18.00 Болалар учун. «Хайр, пионер ёзи».
18.30 «Футбол чорраҳаларида».
19.00 «Халқ истеъмоли моллари». Андижон вилоятидан кўрсатув.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.50 «Ёзувчи ва замон».
20.30 Москва. «Время».
21.00 «Камолот сари». Абдумутолиб Зуҳриддинов ва Зулҳумор Қодирова.
21.45 Халқ депутати Карим Баҳриев сўзлайди.
22.00 «Ахборот».
22.20 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Ёшлик оқшоми».
23.30 «Самурайлар байроғи». Бадиий фильм. 2-серия.
00.40 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

18.05 «Менга мактуб ёз». Телефильм.
18.20 Дилени. «Асал таъми». «Дард» театр-студиясининг спектакли (рус тилида).

ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ:

20.30 Москва. «Время».
21.00 «Кароматулло Қурбонов куйлайди». Мусиқий кўрсатув.
21.50 «Панди ниёгон».
22.00 «Ахбор».
22.20 «Ҳаёти деҳот». Policeжурнал.
23.00 «Дульсинея Тобосская». Телевизион бадиий фильм. 1-серия (рус тилида).

● МТ I

6.00 «120 минут».
8.05 «Ўртадаги киши учун лифт». Тўрт серияли телевизион бадиий фильм премьераси. Иккинчи кўриниш — «Бошлиқ», Учинчи кўриниш — «Ўртоқ Архипов».
9.15 «Сўз». Адабий-бадиий программа.
11.15 «Нимаики дилда бўлса...». Шоир М. Матусовский хотираси.
12.00 «Время». Янгиликлар телевизион хизмати.

* * *

15.45 «Мусиқий хазина». И. Брамс. Концерт.
16.25 «Излар». Ҳужжатли фильм премьераси. Бадхиз қўриқхонасининг муаммолари ҳақида («Туркманфильм»).
16.45 «Тимка ва Димка». Мультфильм.
16.55 Болалар соати (инглиз тили дарси билан).
18.00 «Время». Янгиликлар телевизион хизмати.
18.30 «Ўсимликлар саргузаштлари». Кўп серияли телевизион илмий-оммабоп фильм. 9-серия — «Уруш ёки яраш».
19.00 «Инсон ва қонун». Ҳуқуқий видеоканал.
20.00 «Ўртадаги киши учун лифт». Тўрт серияли телевизион бадиий фильм премьераси. Иккинчи кўриниш — «Бошлиқ».
20.30 «Время». Янгиликлар телевизион хизмати.
21.00 Коллаж (реклама, ахборот, эълонлар).
21.05 Долзарб интервью.
21.15 «Глембаи». Уч серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 1-серия (Югославия).
22.00 Телевизион ҳужжатли фильм.
23.00 «ТСН». Янгиликлар телевизион хизмати.

● МТ II

8.00 Эрталабки бадан тарбия машқлари.
8.20 Е. Шварц. «Золушка». Е. Вахтангов номли Давлат академик театрининг фильм-спектакли.
9.55 Болалар учун фильм. «Таътилдаги саргузаштлар». 2-серия.
11.00 «Бирдан-бир имконият». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси. Бакулев номли юрак-томир жарроҳлиги институтининг иши ҳақида («ЦНФ»).
11.30 Такрорий телефильмлар сеанси. «Наъра тортаётган йиртқичга меҳрибонлик». 2-серия.

* * *

16.30 «Тримпу циркда». Мультфильм.
16.45 «Тўрғайлар тўйи». Телевизион мусиқий фильм («Экран»).
18.00 «Время». Янгиликлар телевизион хизмати (сурдо таржимаси билан).
18.30 Золтан Кочиш Шопен куйлариин чалади (Венгрия).
18.40 «Отрар сази» қозоқ фольклор-этнографик оркестрининг концерти.
19.30 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар! «Билмасвой рулда». Мультфильм.
19.45 «Хореографик новеллалар». СССР халқ артисти А. Лавровский иштирокида фильм-концерт.
20.30 «Яшил чироқ». Смирнова Россет салони.
21.00 Футбол. Ўртоқлик учрашуви, СССР—Руминия терма командалари. В. И. Ленин номли Марказий стадиондан олиб кўрсатилади.
22.50 Халқ куйлари.
23.00 Енгил атлетика. Европа чемпионати. Югославиядан олиб кўрсатилади.

Пайшанба, 30

● ЎзТВ I

11.30 «Нижегородлик болалар ансамбли чалади». Фильм-концерт.
12.00 «Дубрава». Телефильм.
12.30 ЎзТВ фондидан. И. Тўхтаев. «Қабрдаги хазина». Видеофильм. 1-қисм.
13.40 Такрорий фильмлар экрани. «Эҳтиёт бўлинг, буви». Кинокомедия.

* * *

17.30 Кўрсатувлар тартиби.
17.35 Янгиликлар.
17.40 Абдулла Орипов. «Шукрона». Бир актёр театри. ЎзССР халқ артисти Омон Беганжиев ўқийди.
18.10 «Кубик», «Ўнгача санашни биладиган эчкича». Мультфильмлар.
18.30 «Қонун ҳамма учун баробар».
19.00 «Сайёра» ансамблининг концерти (Қўқон шаҳри).
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.45 «Алифбо сабоқлари».
20.20 Ўзбекистон ССР Ички ишлар вазирлиги матбуот маркази хабар қилади.
20.30 Москва. «Время».
21.00 Ўзбек классик қўшиқларидан концерт.
22.00 «Ахборот».
22.20 «Ғўза барги сифатли тўкилсин». Мутахассислар маслаҳати.
22.50 «Нафосат». Хотин-қизлар учун кўрсатув.
24.00 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

18.05 Болалар учун. «Юлдузча» (рус тилида).
18.35 Чим устида хоккей бўйича СССР чемпионати. «Политотдел» (Тошкент вилояти) — «Связист» (Олмаота). Репортаж.
19.10 «Тошкент» студияси кўрсатади. «Жамоат автотранспортидаги аҳвол ўзгарадими?».

ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ:

20.30 Москва. «Время».
21.00 «Борисони «Шашмақом». Панжикент ноҳияси.
22.00 «Ахбор».
22.20 «Дульсинея Тобосская». Телевизион бадиий фильм. 2-серия (рус тилида).

● МТ I

6.00 «120 минут».
8.00 «Ўртадаги киши учун лифт». Тўрт серияли телевизион бадиий фильм премьераси. Учинчи кўриниш — «Ўртоқ Архипов», 4-кўриниш—«Адолат».
9.15 «Инсон ва қонун». Ҳуқуқий видеоканал.
10.15 «Московский» давлат хўжалиги Маданият саройида композитор О. Иванов билан учрашув.
10.55 Болалар соати (инглиз тили дарси билан).
11.55 Коллаж (реклама, ахборот эълонлар).
12.00 «Время». Янгиликлар телевизион хизмати.

* * *

15.45 Болалар учун фильм. «Руди меҳмонда» (Венгрия телевидениеси). Премьера.
16.45 «Мактаб». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси (Красноярск).
17.15 «...16 ёшгача ва ундан катталар».
18.00 «Время». Янгиликлар телевизион хизмати.
18.30 «Совет ватанпарвари». Киножурнал.
18.40 МТнинг олтин хазинасидан. И. Л. Андрониковнинг оғзаки ҳикоялари.
19.45 «Ўртадаги киши учун лифт». Тўрт серияли телевизион бадиий фильм премьераси. Учинчи кўриниш — «Ўртоқ Архипов».
20.30 «Время». Янгиликлар телевизион хизмати.
21.00 «Глембаи». Уч серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 2-серия.
21.40 Опера шинавандалари телевизион клуби.
22.50 «ТСН». Янгиликлар телевизион хизмати.

● МТ II

8.00 Эрталабки бадан тарбия машқлари.
8.20 «Образ». Юқори синф ўқувчилари учун адабий кўрсатув.
9.00 «Майдонда қўтослар».
9.30 «Уч банан». Мультфильм.
9.45 Болалар учун фильм. «Таътилидаги саргузаштлар». 3-серия.
11.00 Ритмик гимнастика.
11.30 Такрорий телефильмлар сеанси. «Наъра тортаётган йиртқичга меҳрибонлик». 3-серия.

* * *

16.30 МТ хазинасидан. «Овоз йўлидаги икки портрет: Изабелла Юрьева ва Вадим Козин».
17.35 «Шон-шавкатли Муром шаҳридан». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси. Россиядаги қадимий шаҳар ҳақида (Горький шаҳри).
17.55 Ҳаракат хавфсизлиги учун.
18.00 «Время». Янгиликлар телевизион хизмати (сурдо таржимаси билан).
18.30 РСФСР шаҳарлари телестудиялари. «Катундаги қарама-қаршилик». «Катун лойиҳаси: муаммолар ва экспертизалар» конференцияси ҳақида (Новосибирск).
19.30 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар! «Пластилин қарға». Мультфильм.
19.45 «Томошабинлар меҳри соврини» кинофестивали. «Коммунист портрети». Ҳужжатли фильм премьераси (Куйбишев кинохроника студияси).
20.25 Коллаж (реклама, ахборот, эълонлар).
20.30 «Торларда, клавишларда ва...».
21.05 Режиссёрлик санъати. Леонид Хейфец.
22.30 «Бу фантастик олам». Мангу дарбадарликлар ва Ер ҳақида Р. Брэдбери ҳикояси асосида телеспектакль.
23.00 Енгил атлетика. Европа чемпионати. Югославиядан олиб кўрсатилади.

Жума, 31

● ЎзТВ I

11.30 «Қадрдонлар кўчаси». Фильм-концерт («Ўзбектелефильм»).
11.55 И. Тўхтаев. «Қабрдаги хазина». Видеофильм. 2-қисм.
13.00 «Магистраль» Бадиий фильм. («Мосфильм»).

* * *

17.25 Кўрсатувлар тартиби.
17.30 Янгиликлар.
17.35 «Оҳ, маликам». Мультфильм.
17.45 Болалар учун. «Хайр боғча, салом мактаб!».
18.15 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Талабалик йилларим».
19.00 «Рақслар гулдастаси».
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.45 «Хотира». Ўзбекистон ССР халқ артисти Амин Турдиев таваллудининг 80 йиллигига.
20.20 «Одобнома».
20.30 Москва. «Время».
21.00 «Келажагимиз мактабда». Жумҳурият халқ таълими ходимларининг август кенгашларида.
22.00 «Ахборот».
22.20 «Театр ва замон». Ҳамза номидаги Ўзбек Давлат академик драма театрининг янги мавсумига бағишланади.
23.30 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

18.10 Спорт шарҳи (рус тилида).
18.45 Тижорат хабарлари.
18.55 «Дима Горининнинг мартабаси». Бадиий фильм (М. Горький номли киностудия).

ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ:

20.30 Москва. «Время».
21.00 «Парасту». Телетомошабинларнинг талабларига биноан концерт.
22.00 «Ахбор».
22.20 «Контакт». Кўрсатувда Тожикистон ССР Халқ таълими вазирлигининг вакиллари иштирок этадилар.
23.20 «Ҳамшира». Ҳужжатли фильм.

● МТ I

6.00 «120 минут».
8.05 «Ўртадаги киши учун лифт». Тўрт серияли телевизион бадиий фильм премьераси. Тўртинчи кўриниш — «Адолат».
8.40 И. Л. Андрониковнинг оғзаки ҳикоялари.
9.45 «Саёҳатчилар клуби».
10.45 Н. Латинский чалади (скрипка).
11.15 «...16 ёшгача ва ундан катталар».
12.00 «Время». Янгиликлар телевизион хизмати.

* * *

15.45 Қалмиқ «Жангар» достони ҳақида телеочерк.
16.10 «Агар сиз...».
16.55 «Таътиллар — айни спорт билан шуғулланадиган пайт».
17.40 Г. Няга романсларини Е. Димитру ижро этади. Кишиневдан кўрсатилади.
18.00 «Время». Янгиликлар телевизион хизмати.
18.30 Долзарб интервью.
18.40 «Қиролнинг янги куйлаги». Мультфильм.
19.00 Халқаро конкурс лауреати А. Ковтун чалади (баян).
19.15 «Ўсимликлар саргузаштлари». Кўп серияли телевизион илмий-оммабоп фильм. 10-серия — «Ўсимлик ва чумоли».
19.40 Шеърият лаҳзалари.
19.50 «Ўртадаги киши учун лифт». Тўрт серияли телевизион бадиий фильм премьераси. Тўртинчи кўриниш — «Адолат».
20.30 «Время». Янгиликлар телевизион хизмати.
21.00 Коллаж (реклама, ахборот, эълонлар).
21.05 Ички ишлар вазирлиги маълумотларига кўра.
21.15 «Глембаи». Уч серияли телевизион бадиий фильм. 3-серия.
21.55 «Бу бўлган... бўлганди...».
22.20 «Нигоҳ».
23.05 «ТСН». Янгиликлар телевизион хизмати.
23.20 «Рақслар, рақлар, рақслар». Гамбургда бўлиб ўтган бал рақслари ижрочилари ўртасида жаҳон чемпионати.

● МТ II

8.00 Эрталабки бадан тарбия машқлари.
8.20 «Образ». Юқори синф ўқувчилари учун адабий кўрсатув.
9.35 Болалар учун фильм. «Таътилдаги саргузаштлар». 4-серия.
11.05 «Қачонлардир «Будильник»да». Болалар кўрсатуви саҳифаларида.
11.35 Такрорий телефильмлар сеанси. «Бахтли қирғоқ» (Польша телевидениеси).

* * *

16.30 «Дастлабки учрашувлар». Мультфильм.
16.40 РСФСР шаҳарлари телестудиялари. «32 даража совуқ» (Анадир).
17.40 Спорт ҳамма учун.
17.55 Ҳаракат хавфсизлиги учун.
18.00 «Время». Янгиликлар телевизион хизмати (сурдо таржимаси билан).
18.30 «Биз яшаётган олам». Режиссёр И. Беляев фильмлари. «Жараён». «Инқилоб давом этади» туркумидан. 2-фильм.
19.30 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар! «Алифбо».
19.45 Коллаж (реклама, ахборот, эълонлар).
19.50 Бородин номли Давлат квартетининг концерти.
20.30 Ф. Легар. «Граф Люксембург». Москва Давлат оперетта театрининг спектакли.
22.45 Кичик концерт.
23.00 Енгил атлетика. Европа чемпионати. Югославиядан олиб кўрсатилади.

Шанба, 1

БИЛИМЛАР КУНИ

● ЎзТВ I

9.00 «Ассалому алайкум». Мусиқий кўрсатув.

*

10.00 «Мактаб ўзгаришлар арафасида». Кинопрограмма.
10.50 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Иқбол».
12.40 «Чўнтакдаги қуёш». Бадиий фильм (М. Горький номли киностудия).
13.50 «Амалий давра суҳбати». Жумҳурият уй-жой-коммунал хўжалиги кузги-қишки мавсумга тайёргарлигининг бориши ҳақида.
14.50 «Жадвалдан ташқари машғулотлар», «Чўлдаги чаманзор». Телефильмлар.
15.20 Болалар учун театр. Х. Имонбердиев. «Сеҳрли ҳарфлар ороли». Жумҳурият қўғирчоқ театрининг спектакли.

Тижорат кўрсатуви

16.15 «Ер—хазина, сув—гавҳар». Наманган вилоятидан кўрсатув.

*

16.55 Кўрсатувлар тартиби.
17.00 Футбол бўйича СССР чемпионати. «Пахтакор» — «Зенит» (Ленинград). «Пахтакор» Марказий стадионидан репортаж. Танаффус пайтида — «Йўлка». Телефильм.
18.50 «Аралаш». Ҳажвий киножурнал.
19.00 Болалар учун. «Биринчи қўнғироқ».
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.45 «Ўзбек тилини ўрганамиз».
20.15 Оқшом эртаклари.
20.30 Москва. «Время».
21.00 «Назм ва наво». Атоий лирикаси.
21.50 «Чинор япроқлари». Телефильм.
22.00 «Ҳафтанома».
22.40 «Қаллиқ ўғирлаш». Бадиий фильм («Озарбайжонфильм»).
23.50 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ.

9.00 «Савту калом». Ҳофиз Шерозий шеърлари асосида адабий-мусиқий кўрсатув.
9.55 «Озарбайжон тароналари». Фильм-концерт.
11.00 «Сингил». Телевизион бадиий фильм. 1 ва 2-сериялар (рус тилида).

* * *

17.50 Кўрсатувлар тартиби.
17.55 Болалар учун фильм. «10 «Б» синфида ўқийдиган Костя Барабаш» (рус тилида).
19.00 «Салом, мактаб!» Ҳисор ноҳиясидаги Шарора посёлкасида янги очилаётган мактабдан репортаж.
19.30 «Новости».
19.50 «Сафар кардан — хохан дидан». Кинокамера билан саёҳат.
20.30 Москва. «Время».
21.00 «Суруди Мастона». Тожикистон ССР халқ артисткаси Мастона Эргашева куйлайди.
22.00 «Ахбор».
22.20 «Суруди Мастона» кўрсатувининг давоми.
23.10 Футбол бўйича СССР чемпионати. «Помир» (Душанбе)— «Металлист» (Харьков). Фрунзе номидаги жумҳурият стадионидан олиб кўрсатилади (ёзиб олинган).

● МТ I

6.00 «120 минут».
8.05 «Онам, дадам ва мен». Бола икки ёшга тўлганда.
8.35 Шимол халқлари миллий бадиий жамоаларининг концерти.
9.35 «Партнёр». Тижорат хабарномаси.
10.05 «Томошабинлар меҳри соврини» кинофестивали. «Саройга олиб борадиган сўқмоқ». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси. Архангельскдаги болалар клубининг раҳбари А. Жданов ҳақида («Союзтелефильм»).
10.40 «Йил фасллари». Сентябрь.
11.40 Миллий байрам — Мустақиллик эълон қилинган кунга. «Вьетнам — парвоз этаётган аждаҳо». Кинопрограмма.
12.40 «Мўъжизасиз мўъжизалар».
13.40 «Бурда моден» таклиф этади...
14.10 «Дўстларимнинг ажиб фазилатлари». 2-учрашув.
15.00 Рус ва совет композиторларининг симфоник миниатюраларини СССР Давлат симфоник оркестри ижро этади. Дирижёр—СССР халқ артисти Е. Светланов.
15.25 «Болтиқбўйи. Талаб қилувчига». Ҳужжатли фильм премьераси. Болтиқбўйида содир бўлаётган воқеалар тимсолида армия билан жамият ўртасидаги ўзаро муносабатларга доир муаммолар ҳақида («ЦСДФ», «Патриот» ижодий уюшмаси).
16.15 «Нокининг мультсаргузашти». Болалар учун киноконцерт.
17.00 «Ўсимликлар саргузаштлари». Кўп серияли телевизион илмий-оммабоп фильм. 11-серия—«Афсунгарнинг шогирди».
17.30 «Халқаро панорама».
18.15 «Майда ёққан қор». Телевизион бадиий фильм премьераси («Грузиятелефильм»).
19.25 «Дўстлик меридианлари». Зелена-Гура шаҳрида бўлиб ўтган XXVI қўшиқлар фестивали (Польша).
20.30 «Время». Янгиликлар телевизион хизмати.
21.00 СССР ҳукуматида.
21.10 «Ўзинг билан олиб кет». Телевизион бадиий фильм премьераси (Одесса киностудияси).
22.25 СССР Давлат телерадиосининг СССР халқ артисти Н. Кутузов раҳбарлигидаги рус қўшиқлари академик хорининг концерти.
23.15 1990 йил гўзали.
00.15 «ТСН». Янгиликлар телевизион хизмати.

● МТ II

7.30 Эрталабки бадан тарбия машқлари.
7.45 РСФСР шаҳарлари телестудиялари. «Рамазон». Татар қўшиқлари байрами (Қозон).
8.30 «Она-замин ташвишида». «Экранда Сибирь», «Шарқий Сибирь». Киножурналлар.
8.55 «Москва ва Лондондаги икки оила ҳаётидан бир неча эпизодлар». Телевизион ҳужжатли фильм.
9.45 «Май юлдузлари». Солдат қўшиқлари фестивали (9 майдаги кўрсатув такрорланади).
11.45 Болалар учун фильм. «Қизил Шапкача ҳақида». 1 ва 2-сериялар («Беларусьфильм»).

●

14.00

ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ «ДЎСТЛИК» ВИДЕОКАНАЛИ

●

16.30 «Пи» белгиси билан». 1, 2 ва 3-қисмлар.
19.45 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар! «Мен қандай қилиб алдамайдиган бўлдим».
20.00 Рус тили.
20.30 «Время». Янгиликлар телевизион хизмати (сурдо таржимаси билан).
21.10 Коллаж (реклама, ахборот, эълонлар).
21.15 Енгил атлетика. Европа чемпионати. Югославиядан олиб кўрсатилади.
23.00 Футбол. СССР чемпионати. «Динамо» (Киев) — «Спартак». 2-тайм. Киевдан олиб кўрсатилади.

Тунги сеанс

23.45 «Қўшимча поезд иккинчи йўлга келиб тўхтайди». Телевизион бадиий фильм. 1 ва 2-сериялар («Тожикфильм»).

Якшанба, 2

НЕФТЬ ВА ГАЗ САНОАТИ ХОДИМЛАРИ КУНИ

● ЎзТВ I

9.00 «Ассалому алайкум». Мусиқий кўрсатув.

*

10.00 «Тенгиз усули». Телефильм.
10.20 «Тошкент» студияси кўрсатади. «Болалар» (такрор.).
11.20 «Қишлоқ стадионида».
11.50 «Гугуртга кетиб». Бадиий фильм (СССР—Финляндия).
13.25 «Деҳқон ва замон». Қишлоқ меҳнаткашлари учун кўрсатув.
14.25 «Чорраҳа». Йўл ҳаракати хавфсизлиги муаммолари.
15.05 «Алифбо сабоқлари» (такрор.).

* * *

18.05 Кўрсатувлар тартиби.
18.10 «Арқон». Мультфильм.
18.20 «Салом, мактаб жонажон!». Болалар учун концерт.
18.50 Бухоро халқ революциясининг 70 йиллиги.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.50 «Санъат усталари». ЎзССРда хизмат кўрсатган артист Олмахон Ҳайитова.
20.30 Москва. «Время».
21.00 «Санъат усталари». ЎзССРда хизмат кўрсатган артист Олмахон Ҳайитова (давоми).
21.50 «Ўзбекистоннинг оддий иш кунлари». Телефильм.
22.00 «Ахборот».
22.20 «Тош йўлдаги уч киши». Бадиий фильм («Мосфильм»).
23.50 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ.

● МТ I

7.30 Спорт ҳамма учун.
7.45 Ритмик гимнастика.
8.15 «Спортлото» тиражи.
8.30 «Эрта саҳарлаб». Болалар учун кўрсатув.
9.30 «Ватан хизматида».
10.30 Тонгги дам олиш программаси.
11.00 «Дунё бўйлаб». Альманах.
12.00 «Здоровье».
12.45 «Педагогика ҳамма учун». Телетомошабинларнинг саволларига халқ маорифи бўйича СССР Давлат комитетининг раиси Г. А. Ягодин жавоб беради.
13.45 «Ғаройиб кит боласи». Мультфильм.
13.55 «Конькидаги хўроз». Фильм-концерт («Экран»).
14.45 «Янгра, Урал гармони». Челябинскдан кўрсатилади.
15.15 Эртаклар ва саргузаштлар оламида. «Уйқу сотувчи». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси (К. Ерматов номли «Ўзбекфильм» киностудияси).
16.45 «Ким аслида ўзи ким». «Сиёсий мулоқотлар» туркумидан.
18.00 «Москва — Сиэтл». Мусиқий лавҳа.
18.20 «Ўсимликлар саргузаштлари». Кўп серияли телевизион илмий-оммабоп фильм. 12-серия — «Босқинчилар императори», 13-серия — «Эман ва қамиш».
19.10 «Эски уй». Телевизион бадиий фильм премьераси. «Арбат мотивлари» туркумидан («Союзтелефильм»).
20.30 «Время». Янгиликлар телевизион хизмати.
21.00 «Оддийлик ва мангулик ҳақида».
21.15 «А» программаси. Рожер Уотерс. «Девор».

● МТ II

7.30 Зарядкага сафланинг!
7.50 РСФСР шаҳарлари телестудиялари. «Поволжье халқларининг фольклор фестивали». 1 ва 2-қисмлар (Горький шаҳри).
8.50 Миллий баскетбол ассоциацияси профессионаллари ўртасида баскетбол бўйича АҚШ чемпионати. Финал. «Детройт» —«Портленд».
9.50 Ҳужжатли фильмлар: «Газ индустриясида атроф муҳитни муҳофаза қилиш», «Жигули билан хайрлашув».
10.15 «Тайга эртаги». Мультфильм.
10.25 «Хайр, ёз». Мактаб ўқувчилари учун киноконцерт.
11.00 Театр, кино ва телевидениеда мусиқа. Композитор А. Петров.
13.05 «Манчжурия». Иккинчи жаҳон уруши тугалланганлигининг 45 йиллигига. Телеочерк.
14.00 «Планета». Халқаро программа.
15.00 Д. Шостакович номли Давлат квартети чалади.
15.10 «Юзма-юз». Рўзғор мебеллари ишлаб чиқариш муаммолари ҳақида телеочерк.
15.55 «Нимаики дилда бўлса...». Шоир М. Матусовский хотираси.

●

16.30

ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ «ДЎСТЛИК» ВИДЕОКАНАЛИ

●

19.00 РСФСР шаҳарлари телестудиялари. «Уста Касэ байрам қилади» (Хабаровск).
19.30 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар! «Космик рейс».
19.45 «Киносерпантин». 1-дубль.
20.30 «Время». Янгиликлар телевизион хизмати (сурдо таржимаси билан).
21.10 «Киносерпантин». 2-дубль.
23.30 Хоккей. СССР чемпионати. «Динамо» (Рига) — МАСК. 2 ва 3-даврлар. Ригадан кўрсатилади.

ТОШКЕНТ оқшоми

(«Вечерний Ташкент») — орган Ташкентского горкома Компартии Узбекистана и городского Совета народных депутатов.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри.

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700083, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32-уй.

ТЕЛЕФОНЛАР: қабулхона — 32-53-76; хатлар — 33-29-70; 32-53-79; жамоатчилик қабулхонаси — 32-55-83.

Якшанбадан ташқари ҳар куни ўзбек ва рус тилларида мустақил чиқади.

140.390 нусхада чоп этилади. Индекс 64690. Д — 2201. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10.